

CGA 14/27 aug 1917

Förslag

till lag angående rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland.

I. Allmänna stadganden.

Efter det behof uppstått att genom en särskild, för både Ryssland och Finland förbindande grundlag befästa och fastställa rättsförhållandet mellan de båda länderna, till de med hvarandra förenade folkens lycka och tillfredsställelse, samt en sådan lag blifvit af Rysslands Konstituerande Nationalförsamling och Finlands Landtdag i lika lydelse antagen, af Nationalförsamlingen i den ordning, som för denna församling är gällande och af Landtdagen enligt 60 § i landtdagsordningen för Finland af den 20 juli 1906, skall denna lag såsom en tryggelig grundlag lända till efterrättelse, ord för ord så lydande:

1 §.

Finland förblir fortfarande förenadt med Ryssland men har sin egen, af lagstiftnings- och regeringsmakten i Ryssland oberoende konstitution och regering.

2 §. (Ändrad.)

Med de förbehåll och inskränkningar, som i denna lag stadgas, skall gälla: att lag, som skall lända till efterrättelse i Finland, stiftas enligt Finlands konstitution, att på Finlands område rättskipning, styrelse och förvaltning handhafvas samt öfverhufvud offentlig myndighet utöfvas enligt detta lands konstitution och öfriga lagar genom finska myndigheter.

3 §.

Finlands område förblir sådant det för närvarande är; dess gränser kunna icke utan Finlands landtdags samtycke ändras.

II. Utrikes ärenden.

4 §.

Frågor om krig och fred äro riksangelägenheter, hvilka med samma giltighet för Finland som för Ryssland handläggas enligt Rysslands grundlagar.

5 §. (Ändrad.)

Fördrag med främmande makt, hvilka angå andra angelägenheter än de i 4 § nämnda, avslutas, äfven då de beröra Finland, af Rysslands regering, såframt denna icke medgifvit den finska regeringen rätt att sluta sådana fördrag. Om fördraget avslutas af Rysslands regering skall det, såvidt det är afsedt att tillämpas i Finland, godkännas äfven af detta lands regering samt, om bestämmelser i fördraget enligt landets konstitution det påkalla, jämväl af landtdagen.

6 §. (Ändrad.)

Till internationella konferenser och andra underhandlingar för behandling af frågor, som i 5 § afses, förordnar Rysslands regering, på framställning af den finska regeringen, finska fullmäktige att såsom sakkunnige biträda de ryska ombuden eller att jämte dem deltaga i förhandlingarna. Hänför sig frågan uteslutande till Finland, utses på enahanda sätt finska ombud att i saken underhandla och öfverenskomma.

Till sådana konferenser, som ej sammanträda för avslutande af fördrag med främmande makter, men å hvilka eljes handläggas vetenskapliga, tekniska, sociala eller andra dylika frågor, så ock till internationella utställningar och idrottstävlingar äger Finlands regering eller vederbörande organisation utse särskilda ombud för detta land.

7 §.

Rysslands i främmande stater anställda beskickningar och konsuler betjäna äfven finska medborgare i angelägenheter, i hvilka deras bemedling erfordras. Dock äger Finlands regering å utrikes orter, där den finner det nödigt, anställa särskilda handelsombudsmän, hvilka aflönas med finska statsmedel.

Likaledes äger Finlands regering, utöfver de reglementen, enligt hvilka ryska konsuler i utländska hamnar betjäna sjöfarande, utfärda särskilda föreskrifter angående betjäandet af finska sjöfarande, hvilka föreskrifter likväl, för att blifva gällande, erfordra äfven den ryska regeringens godkännande.

8 §.

Finland bidrager till bestridande af utgifterna för utrikes ärenden med ett belopp, som beräknas enligt det förhållande, hvori landets folkmängd står till folkmängden i Ryssland, samt hvar femte år fastställas på grund af då rådande folkmängdsförhållanden.

9 §.

Främmande staters i Finland anställda konsuler utöfva de konsuler vanligen tillkommande rättigheter enligt reglementen och instruktioner, som af regeringen i deras hemland meddelas.

III. Ryska institutioner och ryska medborgare i Finland.

10 §.

Den grekisk-katolska kyrkan i Finland underlyder med afseende å sina andliga angelägenheter sin egen andliga styrelse, enligt sagda kyrkas lagar.

11 §. (Ändrad.)

Ryssland äger rätt att i Finland hålla så stor truppstyrka samt sådana fästningar och krigshamnar, som det för

rikets försvar finner nödiga. Dock må i fredstid ej andra ryska trupper vara i Finland förlagda, än de för fästningarna nödiga garnisoner och besättningarna å krigsfartygen.

De till den i Finland förlagda ryska militären hörande personer underlyda i allmänhet rysk lag och dömas äfven för brott utom tjänsten af rysk domstol, men äro i tvistemål skyldiga att svara vid landets domstolar enligt finsk lag.

12 §. (Ändrad.)

Ryska trupper hafva i Finland samma rätt att genom förmedling af finska myndigheter erhålla inkvartering, transportskjuts samt utskrifning af fartyg och hästar enligt finsk lag, som finska trupper.

13 §.

Yrkar Rysslands regering att mark skall afstås för anläggande i Finland för ryska militärens behof af sådana försvarsanstalter, som i 11 § nämnas, åligger det Finlands regering att föranstalta om expropriation af mark därtill enligt landets lag.

14 §. (Ändrad.)

Så länge Rysslands regering finner nödigt att upprätthålla det ryska staten tillhöriga telegrafverket i Finland, förvaltas detta enligt reglementen, som af ryska regeringen utfärdas. Sagda telegrafverk utgör ej hinder för den finska järnvägstelegrafens utvecklande till ett allmänt telegrafverk eller för inrättandet af nya finska telegrafledningar.

15 §.

Rysslands regering kan påkalla det finska lotsverkets bistånd för vidtagande af sådana åtgärder i farlederna, som den finner vara för krigsflottans behof nödiga.

Innan åtgärd vidtages om öppnande af nya eller förändring af gamla farleder eller om upprättande af fyrar eller andra för sjöfartens säkerhet nödiga inrättningar, bör äfven den ryska regeringens godkännande utverkas.

I krigstid äger den ryska regeringen förordna om de åtgärder, som med hänsyn till lotsplatser, fyrar och farleder af kriget påkallas.

16 §.

Då Finlands regering meddelar koncession för anläggande af järnväg eller telegraf- eller telefonledning, skall den äfven framdeles för krigstid fastställa nödiga förbehåll, till hvilka äfven den ryska regeringens godkännande erfordras.

17 §. (Ändrad.)

Det är Rysslands finansministerium obetaget att såsom hittills i Finland hålla kontor för ryska statsverkets penningelikvider, och ryska riksbanken att hålla kontor för bedrivande enligt bankens reglementen af bankrörelse, som ej strider mot finsk lag.

18 §.

Uppstår fråga om upprättande i Finland af annan rysk offentlig inrättning än här är sagdt, skall särskildt tillstånd därtill utverkas i den ordning finsk lag stadgar.

19 §. (Ny).

Vid ryska offentliga inrättningar i Finland anställda personer underlyda i den tjänsteverksamhet de äga här utöva rysk lag och styrelse.

20 §.

Stadganden angående ryska medborgares rättigheter i Finland samt de villkor, under hvilka ryska medborgare kunna förvärfva medborgarrätt i Finland, erfordra, för att blifva gällande, äfven den ryska regeringens godkännande.

IV. Om den finska militären.

21 §.

Angående finsk medborgares krigstjänst på grund af allmän värneplikt samt om den finska militären stadgas genom finsk lagstiftning och skall härvid iakttagas:

1) Finland upprätthåller en sådan krigsmakt, att kostnaden för den i förhållande till folkmängden motsvarar Rysslands militära kostnader i fredstid. Beloppet af förstnämnda kostnad fastställles enligt denna grund hvart femte år för följande femårsperiod.

2) De till finska trupperna hörande officerare och civila tjänstemän skola vara finska medborgare. I krig operera dessa trupper likväl under gemensamt öfverbefäl med ryska trupper.

22 §.

Finlands krigsmakt har till ändamål att värna fäderneslandet samt därigenom bidra äfven till ryska rikets försvar. Ej må denna krigsmakt föras utom landets gränser utan Finlands landtdags samtycke.

Vid de finska trupperna tillämpas, äfven då de äro utom landet, finsk lag förutom i tvistemål med personer, som ej höra till dessa trupper.

V. Om åvägabringande af öfverensstämmande åtgärder i Ryssland och Finland.

23 §.

Finner Rysslands eller Finlands regering öfverensstämmande lagar beträffande någon angelägenhet, som berör det inbördes förhållandet mellan medborgare eller myndigheter i hvartera landet, vara af behofvet påkallade, göra då hos det andra landets regering framställning om beredning af sådan lag. Samtycker äfven denna härtill, böra båda regeringarna för ändamålet utse en gemensam kommission, bestående af ryska och finska medborgare, hvarefter frågan skall för hvartera landet behandlas i den ordning, som för dess lagstiftning är gällande.

24 §.

Frågor rörande handelsförhållandena mellan Ryssland och Finland och om samtrafiken mellan båda ländernas järn-

vägar samt det ena landets sjöfart inom det andra landet regleras likaledes efter gemensam beredning och enligt ömsesidig öfverenskommelse med iakttagande för hvartdera landet af hvad dess lag i frågan stadgar.

25 §.

För handelns och sjöfartens behof kan den ryska regeringen för orter i Finland och Finlands regering på orter i Ryssland anställa ombudsmän.

26 §. (Ny).

Det ankommer på finska myndigheter att på anfordran af behörig rysk myndighet utlämna ryska medborgare, som begått brott i Ryssland men begifvit sig till Finland, så ock på ryska myndigheter att enligt enahanda grunder utlämna finska medborgare från Ryssland. Villkoren för utlämnandet och förfarandet därvid bestämmas genom öfverenskommelse mellan Rysslands regering och Finlands.

VI. Finska institutioner i Ryssland.

27 §.

Det i Rysslands hufvudstad befintliga statssekretariatet för Finland jämte den med detsamma för närvarande för-
enade passexpeditionen underlyda med afseende å sin organisation och verksamhet Finlands lagstiftning.

28 §.

Den finska statsverket tillhöriga järnvägssträckan mellan Petrograd och rysk-finska gränsen skall med afseende å den inre förvaltningen underlyda finsk lag.

29 §.

Finlands Bank äger i Ryssland hålla kontor, som förvaltas enligt de för Banken gällande stadganden.

30 §.

Andra finska offentliga inrättningar än här äro nämnda kunna i Ryssland upprättas endast med sådant särskildt tillstånd, som i rysk lag stadgas.

31 §. (Ändrad).

Vid finska offentliga inrättningar i Ryssland anställda personer underlyda i den tjänsteverksamhet de äga här utöfva finsk lag och styrelse.

VII. Kommunikationen mellan Rysslands och Finlands regeringar och myndigheter.

32 §.

Öfverbringandet af framställningar och meddelanden från den finska regeringen till den ryska ske genom förmedling af Finlands ministerstatssekreterare eller Rysslands högsta företrädare i Finland.

33 §.

Framställningar och meddelanden från Rysslands regering till Finlands öfverbringas genom Rysslands högsta företrädare i Finland eller Finlands ministerstatssekreterare.

34 §.

Ärenden, som endast erfordra verkställighet, förmedlas genom skriftväxling mellan ryska och finska myndigheter såsom därom särskildt stadgas.

VIII. Slutstadganden.

35 §.

Denna lag skall till alla delar gälla såsom en orygglig grundlag för Ryssland och Finland och kan icke annorlunda än genom samstämmade beslut af den lagstiftande maktens organ i båda länderna ändras eller upphävas.

Yppas i fråga om rätta förståndet af bestämmelser i denna lag meningsolikhet mellan Rysslands regering eller folkrepresentation å ena sidan och den finska regeringen eller representationen å den andra, skall frågan öfverlämnas till beredning af en gemensam kommission, hvartill hvartdera landets regering utser tre medlemmar. Vinnes ej på detta sätt öfverensstämmelse, kan såväl Rysslands som Finlands regering fordra att frågan hänskjutes till afgörande af den internationella skiljedomstolen i Haag.

Motiv.

Då Finland 1809 eröfrats af Ryssland, blef det icke därmed införlifvadt såsom en del af kejsardömet, utan erhöi i sin förening därmed en särskild statlig existens. Denna förening, sådan den vid Borgå landtdag fastställdes af Kejsar Alexander I genom den högtidliga försäkran af den 15/27 mars 1809 och bekräftades af Finlands ständer, kännetecknades af följande sätser:

att Finland är oskiljaktigt förenadt med Ryssland;

att Rysslands Kejsare är Finlands Storfurste;

att Finland i öfrigt bibehållit den konstitution, landet haft gemensam med Sverige och som funnit uttryck i dess grundlagar, såsom sin särskilda konstitution, hvilken ej kan ändras i annan ordning än den själf angifver;

att monarken förty är pliktig att styra Finland såsom landets storfurste och enligt dess konstitution;

att Finland, hvad dess inre statsväsen beträffar, är själfständigt, med egen styrelse, förvaltning, lagstiftning och lagskipning;

men att Finland i yttre afseende eller i förhållande till främmande stater icke framstår såsom ett särskildt folkrättsligt subjekt, utan såsom en del af det ryska riket.

Ända inemot slutet af senaste århundrade respekterade Rysslands regering den politiska särställning Finland sålunda ernått, och detta land genomlefde en öfverhufvud lyckosam period af kulturell och ekonomisk utveckling i enlighet med dess historiskt gifna förutsättningar. Väl hämmades till en början framstegen i betydlig mån därigenom att Finlands ständer efter år 1809 under mer än ett halft sekel icke kallades till landtdag och något lagstiftningsarbete i

egentlig mening således ej kunde äga rum. Men detta förhållande, ehuru stridande mot konstitutionens anda och skadligt för landets utveckling, innebar formellt icke något brott mot grundlagarna, enär dessa icke föreskrefvo periodiska landtdagar. Och när sedermera folkrepresentationens medverkan i statslivet från år 1863 åter togs i anspråk, grydde därmed en tid af starkt framåtskridande på snart sagdt alla områden af såväl andling som materiell odling. Landtdagsordningen af den 15 april 1869 tillförsäkrade representationen ett regelbundet utöfvande af dess verksamhet genom periodiska, minst hvar femte år återkommande landtdagar. Efter år 1882 sammankallades landtdagen hvar tredje år och 1886 tillerkändes ständerna, med vissa inskränkningar, motionsrätt i lagstiftningsfrågor. Redan tidigare hade Finlands nationella försvarsväsen omorganiserats och ordnats genom värnepliktslagen af den 27 december 1878.

Under denna tid hann äfven den af århundradens fejder fostrade och närda misstron mot Ryssland och dess folk försvinna samt lämna rum för känslor af vänskap och förtroende.

Sedan 1890-talet har i den ryska regeringens politik emot Finland framträdt en sträfvan att, med åsidosättande af Finlands autonomi, närmare ansluta detta land till Ryssland. I sådant syfte tillkommo de mot Finlands konstitution stridande och för den normala utvecklingen af förhållandet mellan Ryssland och Finland ödesdigra akterna, manifestet och grundstadgandena af den 3/15 februari 1899 angående utarbetande, granskning och promulgering af lagar, som utfärdas för Kejsardömet, inbegripet Storfurstendömet Finland, samt värnepliktslagen af den 29 juni (12 juli) 1901. Sagda sträfvan möttes dock af ett uthålligt motstånd från det finska folkets sida, hvilket i bevarande af den landet högtidligt tillförsäkrade inre själfständighet samt säregna rätts- och samhällsordning såg villkoret för sin framtida tillvaro såsom en särskild nation och för fullföljandet af sin uppgift i den allmänna kulturutvecklingens tjänst.

I sammanhang med de år 1905 i Ryssland inträffade händelserna lättades väl för en kort tid det tryck, som sålunda nedtyngt Finlands politiska lif. Härunder erhöi landet till och med i samband med folkrepresentationens omgestaltung år 1906 i demokratisk riktning, förmånen af en årligen sammanträdande landtdag. Därjämte tryggades finska medborgares yttrande-, församlings- och föreningsfrihet genom grundlagen af den 7/20 augusti 1906. Efter det Ryssland sagda år erhållit konstitution och folkrepresentation, sökte Rysslands regering emellertid hos denna stöd för sin destruktiva politik med afseende å Finland. De nya lagstiftande organen i Ryssland förmåddes ock att biträda uppfattningen, att Finlands lagstiftning var af enbart lokal natur och förty kunde underordnas den ryska lagstiftningen. Denna uppfattning fick uttryck i den af riksrådet och riksduman, men ej af Finlands landtdag, antagna lagen angående ordningen för utfärdandet af Finland berörande lagar och författningar af allmän riksbetydelse, hvilken sanktionerades af monarken den 17/30 juni 1910. Redan därförinnan hade Finlands grundlagsenliga rätt åsidosatts genom förordnandet af den 20 maj (2 juni) 1908 angående ordningen för handläggningen af finska angelägenheter, som beröra kejsardömet intressen. Ofvan nämnda lag ledde sedermera till utfärdandet i där föreskrifven rysk lagstiftningsordning af lagen af den 20 januari (2 februari) 1912 angående „öfriga ryska undersåtars likställighet i afseende å rättigheter med finska medborgare”, hvilken utöfvat en så fördärflig inverkan på det offentliga lifvet i Finland.

I rättsligt hänseende innebar den år 1906 inträffade omgestaltningen af Rysslands statslif icke någon förändring af Finlands politiska ställning. Ty då Alexander I vid stadfästandet af Finlands konstitution såsom själfhärskare ensam varit i utöfning af Rysslands hela statsmakt, hade den ordning han i detta afseende införde blifvit bindande för Ryssland och således äfven för de nya organ statsmakten här efteråt erhållit. Endast i det afseendet uppstod en olikhet, att medan öfverensstämmande stadganden för Ryssland och

Finland i frågor, som berörde båda läderna, förut kunnat utfärdas för Ryssland af kejsaren ensam och i fråga om Finland antingen af monarken ensam, på grund af hans så kallade ekonomiska lagstiftningsmakt, eller ock af monarken och landtdagen gemensamt, sådana bestämmelser härefter kunde beträffande Ryssland tillkomma endast under medverkan af dess lagstiftande församlingar. Men denna omständighet, som i praktiskt hänseende ej var utan betydelse, kunde icke inverka på det rättsliga förhållandet mellan kejsardömet och storfurstendömet, ej heller på innehållet af Finlands konstitution.

Helt annorlunda ställer sig saken, om Ryssland upphör att vara monarki. Finlands statsförfattning är monarkisk. Grundlagarna förutsätta i snart sagdt hvarje paragraf att landet styres af en monark. Och dennes makt är tämligen vidsträckt; den sträcker sig ej blott till styrelsen och verkställande makten öfverhufvud, utan i ej ringa mån äfven till reglerandet af statshushållningen och till lagstiftningen. Vidare är det monarken, som författningsenligt väsentligen representerat föreningsbandet mellan Ryssland och Finland; hans person har varit för båda länderna gemensam. Finlands rätt till inre självständighet har icke upphäfts af det faktum att landet haft gemensam monark med Ryssland. Ty oberoende häraf har kejsaren och storfursten rättsligt handhaft Finlands styrelse i egenskap af detta lands monark samt vid utöfningen af denna funktion varit pliktig att hafva för ögonen Finlands välfärd.

Om Ryssland blir republik, framställer sig frågan, hvem i sådant fall skall utöfva den makt, som i Finland enligt landets nuvarande grundlagar tillkommer monarken, och huru föreningen mellan Ryssland och Finland då gestaltar sig.

Vid besvarandet af dessa frågor måste man skilja mellan det provisoriska tillstånd, som nu är rådande, och det förhållande, som inträder, sedan Rysslands statsskick blifvit definitivt fastställt af den konstituerande församling, hvars inkallande för närvarande förberedes. Hvad först be-

träffar den nuvarande öfvergångstiden, så är det enligt Kommitténs tanke riktigt, att, såsom jämväl faktiskt skett, monarkens makt i Finland därunder utöfvas af den provisoriska regeringen i Ryssland.

Finland förenades år 1809 med kejsardömet Ryssland, icke med Kejsarens person, samt blef genom freden i Fredrikshamn i folkrättsligt hänseende eller gentemot främmande makter en del af det ryska riket. Då nu detta förhållande ej förändras därigenom att statsformen i Ryssland undergår ändring, kan den omständigheten att Ryssland icke mera har någon monark, följaktligen ej hafva upplöst föreningen mellan Ryssland och Finland. Och som denna förening karakteriserats jämväl däraf, att innehafvaren af den högsta makten i Ryssland tillika varit innehafvare af högsta makten i Finland enligt detta lands grundlagar, följer häraf att, i händelse af Kejsarens minderårighet eller om den kejserliga familjen utdött, Finland icke kunnat göra anspråk på en egen interimsregering, till dess en kejsare åter kunnat öfvertaga regeringen. På grund häraf och då den nuvarande interimsregeringen i Ryssland obestriddligen är berättigad att utöfva den högsta makten i Ryssland, måste samma regering äfven anses befogad att i Finland interimistiskt utöfva den makt, som enligt detta lands konstitution tillkommer monarken. Men då förhållandet är af öfvergående natur, kan denna omständighet ej vara afgörande. Interimsregeringen blef äfven omedelbart efter det den tillkommit, utan betänkande erkänd i Finland. Och i alla fall är det ett faktum, att Kejsarens och storfurstens regeringsmakt därefter handhafts af interimsregeringen.

Ett sådant förhållande innebär i verkligheten en försämring af Finlands läge. Landets styrelse har handhafts af monarken ensam med biträde af inhemska myndigheter, som bestå af finska medborgare och underlyda finsk lag. Visserligen har generalguvernören på grund af hundraårig häfd ansetts kunna vara rysk man, och af de ryska ministrarna hafva utrikesministern, krigsministern och marinministern haft vissa befogenheter jämväl med afseende å

Finland. Men i öfrigt hafva Rysslands ministrar icke ägt taga befattning med Finlands angelägenheter. Den ryska interimregeringen däremot fungerar i sin helhet såsom Finlands regering i alla frågor, som annars skulle bero af monarkens eget afgörande.

Annorlunda skulle däremot sakläget gestalta sig, om Ryssland, såsom antagligt är, definitivt förvandlades till republik. Medan den högsta makten förut tillhört monarken, skulle den då tillkomma ryska folket. Den gemensamma monarken har, ehuru främst kejsare i Ryssland, dock kunnat tillika känna sig såsom Finlands storfurste. Och då han innehaft sin makt för lifstiden, har det varit honom möjligt att lära känna Finlands förhållanden samt egna dem en särskild uppmärksamhet. Flere af de ryska monarkerna hafva äfven varit väl förtrogna med Finlands angelägenheter samt för detta land och dess folk hyst en uppriktig tillgifvenhet, hvilken de ådagalagt jämväl under tider, då en mot Finland ogynnsam stämning gjort sig gällande i Ryssland. Ett sådant förhållande skulle knappast kunna äga rum med regeringen i en rysk republik, hvars medlemmar skulle innehafva sin befattning icke i stöd af egen rätt utan på grund af val eller uppdrag af ryska folket och blott för en öfvergående, sannolikt jämförelsevis kort tid. Dessa komme alltid att vara i hög grad beroende af de växlande opinionerna i detta land eller af för tillfället rådande politiska läror och kunde ofta betrakta det såsom sin plikt, äfven vid handhavandet af finsk statsmakt, att utöfva den i enlighet med hvad det politiska parti, genom hvilket de kommit till makten, fordrade, utan att härvid taga tillbörlig hänsyn till det finska folkets behof. Dessa omständigheter vore för Finland så mycket farligare som erfarenheten visat, att ett stort folk, när nationalistiska strömningar där göra sig gällande, lätt förbiser ett litet folks berättigade anspråk.

Ännu oförmånligare blefve Finlands ställning i förening med Ryssland, om Ryssland förvandlades till en federativ republik, bestående af ett antal enskilda republiker med ge-

mensam president och vissa andra gemensamma organ. Erfarenheten har visat, att i sådana statsbildningar en sträfvän till allt större gemensamhet så att säga med naturnödvändighet gör sig gällande, och det med afseende såväl å lagstiftningen som å statshushållningen, hvilken senare då väsentligen bestämmes genom gemensam tullagstiftning. En sådan förening kan därför vara lämplig och lyckosam, endast om de folk, som af den omfattas, hafva samma eller likartad kultur samt i hufvudsak enahanda politiska utveckling äfvensom enahanda andliga och materiella behof. Där dessa förhållanden för något af de till federationen hörande folken äro väsentligen andra än för de öfriga, kommer detta folk, isynnerhet om det i jämförelse med dem är fåtaligt, att intaga en ogynnsam ställning. Finland kunde därför i berörda fall, om icke dess ställning skall afsevärdt försämrast, ej ingå i federationen, utan borde innehafva en särställning i förening med denna.

Af det anförda framgår att, huru den republikanska statsformen i Ryssland än må ordnas, det rättsliga förhållandet mellan Ryssland och Finland i hvarje fall måste underkastas ny reglering. Härpå har Finlands folk ett fullt berättigadt anspråk. De mångfaldiga ingrepp i Finlands rätt, som under den förflutna tiden gjorts af den ryska regeringen och stundom jämväl af Rysslands lagstiftande församlingar, och de olyckliga följder dessa ingrepp medfört för Finland, hafva icke kunnat undgå att hos Finlands folk väcka den farhågan, att Rysslands statsmakt äfven framdeles skall missbrukas till skada och förtryck för Finland. För aflägsnandet af denna farhåga borde det äfven från rysk synpunkt vara önskvärdt att komma till en sådan uppgörelse med Finland, att detta kunde känna sig tryggt i sin förening med Ryssland. En dylik reglering af förhållandet kan icke lända Ryssland till men, enär det ej kan ligga i Rysslands verkliga intresse att hindra ett därmed förenadt folk att utveckla sig såsom ett fritt folk enligt sina inneboende anlag och historiska förutsättningar.

Den reglering af förhållandet mellan Ryssland och Finland, som sålunda bör åvägabringas, måste gifvetvis ingås genom en offentlig akt, grundad på ömsesidig öfverenskom- melse. En sådan akt kan komma till stånd genom en i hvart- dera landet utfärdad lag eller riksakt, som i enahanda lydelse och i den ordning, som för stiftande af grundlag i hvartdera landet är stadgad, antagits af de lagstiftande organen i Ryss- land och Finland och hvilken därför icke kan ändras genom ensidig åtgärd inom det ena landet, utan endast genom sam- stämmande lagstiftningsakter i båda länderna.

Den öfverenskommelse mellan Rysslands och Finlands folk, som genom riksakten skall beseglas, bör enligt Kom- mitténs uppfattning ingås på sådana villkor, att hvardera parten finner dess vidmakthållande vara för sig förmånligt. I sådant afseende bör, hvad först beträffar Rysslands ställ- ning till frågan, märkas att, såsom känt, motivet, som för- anledde Ryssland att eröfra Finland, hufvudsakligen var att Ryssland ansåg sig behöfva detta land för att skydda sin gräns i nordväst. Däremot har Ryssland uppenbarligen icke något verkligt intresse af att blanda sig i Finlands inre an- gelägenheter eller söka upphäfva den olikhet, som med hän- syn till samhällsinstitutioner, religion, språk, seder och kul- tur skiljer de båda folken från hvarandra. En sådan dena- tionaliseringspolitik skulle, såsom erfarenheten utvisat, en- dast vara egnad att hos det finska folket undergräfvat känslan af samhörighet med Ryssland. För detta folk är det näm- ligen ett livsvillkor att i föreningen med Ryssland åtnjuta full inre själfständighet och att få i hägnet af dess egen, efter dess behof lämpade rätts- och samhällsordning utveckla sin egenartade kultur, något som grundläggaren af Finlands statsskick jämväl afsett och uti sitt afskedstal till ständerna vid Borgå landtdag gifvit uttryck åt med orden att han ville se det finska folket fritt i det inre (*libre dans l'intérieur*). Under förutsättning att Finlands själfständighet behörigen respekteras, kan föreningen med Ryssland äfven för Fin- land framstå såsom värdefull.

Finlands förening med Ryssland synes därför böra grundas på den princip, att Finland skall få genom egna, inhemska organ fritt sköta sina egna angelägenheter, men att Ryssland i allmänhet ensamt bestämmer öfver det politiska förhållandet till främmande makter, samt att möjlighet beredes den ryska statsmakten att i Finland vidtaga de åtgärder i militäriskt hänseende, som för rikets säkerhet äro nödiga. Finland bör äfven vara pliktigt att deltaga i rikets försvar med en efter dess krafter lämpad krigsstyrka. Om det vidare bestämmes, att vissa finska lagstiftnings- eller förvaltningsåtgärder, som på ett afsevärdt sätt beröra Rysslands intressen, skola, för att erhålla giltighet, godkännas af den ryska regeringen, synes allt, som för tillgodoseende af Rysslands rätt och fördel skäligen kan begäras, hafva iakttagits. Och då erfarenheten visat, att i fråga om gränsen mellan den ryska och den finska statsmaktens kompetens olika uppfattning lätt gör sig gällande och leder till konflikter, böra de ärenden, i hvilka Rysslands regering skulle äga på ett eller annat sätt utöfva bestämmanderätt rörande Finland, i riksakten fullständigt angifvas och noga bestämmas.

På regleringen af rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland inverkar väsentligen frågan, hvilken styrelseform Finland kommer att erhålla. I motiven till sitt förslag till Regeringsform, hvilken grundlag, såsom hänförande sig endast till Finlands statsförfattning, bör bero uteslutande af landets egna lagstiftningsorgan, har Kommittén utvecklat, huruledes den republikanska styrelseformen närmast motsvarar finska folkets önskningar och behof. Under förutsättning att Finland blefve republik, kan landets förhållande till Ryssland gestaltas på olika sätt.

En sådan anordning, att den ryska republikens president tillika vore president i den finska republiken, skulle likväl på skäl, som tidigare anförts, innebära en afsevärd försämring af den ställning Finland förut haft, och vore från syn-

punkten af Finlands rätt och intresse otillfredsställande. Regeringens tyngdpunkt skulle förläggas utom landet och de viktigaste finska angelägenheter afgöras af en för landet främmande regering. Den finska regeringen bör, för att motsvara landets rätt till inre självständighet och kunna tillgodose dess behof hafva sina organ inom landet.

Då det i fråga om regleringen af förhållandet mellan Ryssland och Finland varit vanligt att såsom förebild åberopa det förhållande, som äger rum mellan Storbritannien och dess med själfstyrelse utrustade kolonier, må detta förhållande äfven för belysande af nu förevarande fråga här i korthet beröras. Härvid bör dock genast anmärkas, att nämnda förhållande faktiskt gestaltat sig helt annorlunda än det enligt de till grund därför liggande statsakterna rättsligen är bestämdt, hvarför de bestämmelser, som därom formelt äro gällande, icke vore egnade att tjäna såsom mönster vid ordnandet af Finlands förhållande till Ryssland.

I dessa kolonier utöfvas högsta makten af en af engelska regeringen utnämnd guvernör eller (i de federativa kolonierna) generalguvernör, som å ena sidan representerar konungen och skall bevaka moderlandets intressen, å den andra står i spetsen för den inhemska styrelsen och, bland annat, äger inkalla och upplösa folkrepresentationen samt utöfva benådningsrätt med flere befogenheter. Visserligen äro de koloniala ministrarna ansvariga inför kolonins representation, men de af denna antagna lagarna erfordra guvernörens sanktion. Om han vägrar att godkänna en lag, afgöres frågan af engelska regeringen, som dessutom äger rätt att inom en viss tid, i regeln ett eller två år, upphäfva lagar, som guvernören sanktionerat. Principiellt står den koloniala lagstiftningsmakten under det engelska parlamentets kontroll, och till exempel Kanadas ställning är ensidigt bestämd genom en engelsk parlamentsakt af 1867, medan den australiska federationen först ingicks af kolonierna och sedan stadfästes genom en parlamentsakt af år 1900. Vidare ombesörjas koloniernas utländska angelägenheter genom förmedling af de engelska ministrarna. Och slutligen funge-

rar såsom högsta domstolsinstans för kolonierna en afdelning af Privy Council i London.

Moderlandets öfverhöghet öfver kolonierna är sålunda formellt tämligen starkt utbildad. Att det oaktadt allvarligare slitningar icke under senare tid förekommit beror därpå, att institutioner, seder och politisk uppfattning äro i kolonierna väsentligen desamma som i moderlandet, samt att detta, i följd af där rådande rättsuppfattning, med synnerlig moderation utöfvat sin höghetsrätt.

Därest Finlands förhållande till Ryssland skulle gestaltas i ungefärlig öfverensstämmelse med berörda förebild, komme den högsta regeringsmakten att här utövas af en i landet bosatt, af den ryska regeringen utsedd generalguvernör. Jämte det han i Finland representerade den ryska regeringen, vore det tänkbart att honom skulle ombetros att sammankalla och upplösa landtdagen, att utnämna de högsta ämbetsmännen, att gifva nåd och att afgöra militära kommandomål samt att i lagstiftningen och förvaltningen utöfva vetorätt i frågor, som beröra förhållandet till Ryssland. Öfriga kejsaren och storfursten tillkommande befogenheter skulle däremot utövas af senaten.

En sådan ordning vore likväl förenad med mycket betydande olägenheter och kunde, äfven om generalguvernören icke förblefve ordförande i senaten och chef för landets civila styrelse, ej tillfredsställa det finska folkets kraf på inre politisk själiständighet. Den ryske generalguvernören vore såsom härintills vid tillträddandet af sitt ämbete främmande för de egenartade förhållandena i Finland och kunde knappast ens under en längre härvaro fullständigt sätta sig in i dem. Äfven om han leddes af de bästa afsikter, skulle därför hans åtgärder mången gång blifva för landet skadliga och gifva anledning till konflikter. Man finge sålunda bevittna ett återupprepande af erfarenheten från förgångna tider, att generalguvernörens ingripande i landets styrelse gifver anledning till ödesdigra störingar i Finlands politiska utveckling och i landets förhållande till Ryssland. Till dessa praktiska olägenheter och svårigheter komme ytterligare, att

generalguvernören, ehuru icke finsk medborgare, komme att i flere afseenden utöfva offentlig myndighet uti inre finska angelägenheter.

Anförda svårigheter och oegentligheter kunna däremot undgås, om Finlands styrelse erhåller en, så att säga, inhemsk spets, bestående af en president, som är finsk man och representerar högsta regeringsmakten i Finland, dock med rätt för ryska regeringen att afgöra eller deltaga i afgörandet af vissa frågor, som här ofvan antydts. Skapandet af ett sådant organ, hvilket skulle utgöra ett sakenligt uttryck för Finlands rätt till inre själfständighet, skulle tillika medföra en nödig och välbehöflig förstärkning af Finlands statliga organisation, hvilken utan en sådan komplettering framstår såsom ofullständig.

Enligt det af Kommittén utarbetade förslaget till ny regeringsform för Finland komme presidenten att utses genom allmän folkomröstning. Å presidenten skulle ankomma att handhafva ledningen af landets styrelse samt att själf afgöra de viktigaste ärendena såsom utnämningen af de högsta ämbetsmännen, sammankallandet och upplösningen af landtdagen, beviljandet af nåd med flere. Presidenten ägde ock stadfästa de af landtdagen antagna lagarna, dock så att han endast skulle hafva ett suspensivt veto, hvilket för honom gjorde det möjligt att förekomma genomförandet af förhastade beslut af en tillfällig pluralitet i landtdagen, utan att han dock kunde motsätta sig en stadgad och varaktig folkvilja. Dessutom ägde han utfärda administrativa förordningar i ämnen rörande verkställighet af lag, ämbetsverkens inre organisation och verksamhet med mera.

Om Finlands styrelse anordnas på ofvan anförda sätt, kunde generalguvernörsämbetet såsom vid sådant förhållande ej vidare behöfligt afskaffas. I stället skulle Rysslands regering hålla i Finland en särskild representant, hvilken förmedlade förbindelserna mellan Ryssland och Finland. Denne representant skulle å andra sidan motsvaras af Finlands ministerstatssekreterare i Ryssland. Då det är af betydelse att föredragningen af de finska ärenden, hvilka

ankomme på högsta regeringsmakten i Ryssland, anförtrons en person, som är med dem förtrogen, bör i rikshufvudstaden bibehållas en finsk ministerstatssekreterare, hvars uppgift dock väsentligen blefve en annan än härintills, nämligen Finlands representerande hos den ryska regeringen.

En dylik anordning af Finlands styrelse borde ej från rysk synpunkt väcka betänklighet då samtidigt garantier skapas för att Rysslands väsentliga intressen af föreningen med Finland icke blifva lidande. Icke heller den omständigheten bör verka stötande, att i spetsen för den finska regeringen stode en särskild president för Finland. Ty enligt förslaget skulle ej blott förhållandet till främmande makter, utan äfven sådana finska ärenden, som äro af särskild vikt för Ryssland, bero af den ryska regeringen. Denna skulle således bibehålla den maktbefogenhet med afseende å Finland, som från synpunkten af Rysslands och hela rikets gagn och bästa kan vara påkallad, medan den befriades från befattningen med sådana frågor, som sakna reel betydelse för Ryssland.

I det föregående har förutsatts, att Rysslands styrelseform blir republikansk. Emellertid är det gifvet att den akt, som bestämmer rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland, bör så affattas, att den är oberoende af statsskicket i hvarterdera landet och de ändringar detta kan komma att undergå. Bestämmandet härom bör nämligen i hvarterdera landet ankomma på dess lagstiftande organ, medan riksakten icke skall kunna ändras genom ensidig åtgärd, utan endast genom samstämmigt beslut i båda landen. Denna synpunkt har äfven iakttagits vid affattningen af förevärande förslag.

Vidkommande de särskilda stadgandena i lagförslaget anser sig Kommittén böra i korthet anföra följande:

I. Allmänna stadganden.

Hufvudpunkterna i Finlands rättsliga ställning ut- 1 och 2 §§.
göras å ena sidan af föreningen med Ryssland och å
den andra af att Finland har sin särskilda konstitution
med därpå grundad rätt till egen styrelse och lagstiftning.
Af sistnämnda förhållande följer, att Finlands konstitu-
tion och den särskilda regering Finland på grund af denna
äger, böra vara oberoende af lagstiftnings- och regeringsmak-
ten i Ryssland, att sagda konstitution bör allena reglera lan-
dets lagstiftning samt att Finlands styrelse och förvaltning
i kraft af konstitutionen bör handhafvas samt öfverhufvud
offentlig myndighet i landet utöfvas af dess egna myndig-
heter, och i enlighet med landets lagar. Finlands förening
med Ryssland påkallar åter vissa undantag från grundsät-
sen om Finlands själfbestämningsrätt. Dessa undantag bero
delvis därpå, att Finland i folkrättsligt hänseende eller i
förhållande till främmande stater icke intager någon sär-
ställning, dels åter tillgodose de Rysslands intresse af för-
eningen med Finland. Ifrågavarande grundsatser för rätts-
förhållandet mellan Ryssland och Finland måste därför
främst i lagen fastslås såsom gällande äfven för framtiden,
jämte det för ernående af nödig klarhet och säkerhet tillika
bör stadgas, att andra undantag icke gifvas än de i lagen ut-
tryckligen nämnda.

Lagförslagets 3 § uttalar en regel, som återfinnes jäm- 3 §.
väl i 34 § af nu gällande Regeringsform af 1772.

II. Utrikes ärenden.

Af nyss berörda förhållande, att Finland i folkrättsligt 4 och 5 §§.
hänseende utgör en del af ryska riket, följer att frågor rö-
rande förhållandet till främmande makter äfven vidkom-
mande Finland afgjorts af Rysslands regering. I viss mån
har dock Finlands särställning gjort sig gällande äfven på
detta område. Det har nämligen inträffat, att vid ingående
af internationella fördrag hänsyn behöft tagas till Finlands

särskilda lagstiftning samt att i sådana fall öfver förslaget till fördrag inhämtats utlåtande af Finlands styrelse och, då fördraget rört frågor, som falla inom den allmänna lagens ramar, landtdagens medverkan tagits i anspråk för behörig lagstiftningsåtgärd. Oberoende af Finland hafva dock afgjorts frågor om krig och fred jämte därmed sammanhängande allianser med främmande makter. Enligt förslaget komme sistsagda grundsats att bibehållas orubbad. I öfriga fall, i hvilka fråga ej är om krig eller fred, borde Rysslands regering kunna medgifva den finska regeringen rätt att avsluta sådana fördrag, som röra Finland. Men äfven då ett sådant fördrag slutes af Rysslands regering, kräfer Finlands själfbestämningsrätt, att fördraget, för att kunna i Finland tillämpas, skall till den del det innehåller stadganden angående detta land, godkännas af Finlands regering samt, om bestämmelser i fördraget innebära ändring af finsk lag eller dess tillämpning annars påkallar åtgärder, som bero af landtdagens medverkan, jämväl af landtdagen.

6 §. Vid internationella konferenser eller andra underhandlingar beträffande frågor, som angå Finland, har detta land hittills i regeln icke varit särskildt representeradt. Fall hafva dock förekommit, då finska fullmäktige förordnats dels att såsom sakkunnige biträda de ryska ombuden, dels äfven att företräda riket vid fördragets avslutande. Enligt Kommitténs tanke är det nödigt, för att vid konferenser, som uteslutande angå Finland, detta lands intressen skola blifva behörigen bevakade, att landets talan föres af finske män, som känna dess förhållanden och behof. Dessa skulle då ej blott föra underhandlingar, utan äfven avsluta öfverenskommelsen. När åter någon vid en internationell konferens under behandling varande fråga rör såväl Ryssland som Finland, borde finska fullmäktige närvara för att i egenskap af sakkunnige biträda de ryska ombuden eller jämte dessa deltaga i förhandlingen. I hvardera fallet skulle de finska ombuden, på förslag af den finska regeringen, utses af Rysslands regering, hvilken gentemot utlandet företräder Finland. Enär Finland icke har något inflytande på den egentliga utrikes-

politiken, hvaraf krig och fred äro beroende, kan detta land likväl icke göra anspråk på att vara representeradt å konferenser, som behandla sådana frågor eller därmed sammanhängande spörsmål.

Vid flere tillfällen har från den ryska regeringens sida försök gjorts att förhindra finska medborgare att såsom representanter för sitt eget land deltaga uti internationella sammankomster för behandlingen af vetenskapliga, tekniska, sociala eller andra dylika frågor, hvilka sammankomster icke afsett afslutande af fördrag med främmande makter, eller i idrottstävlingar. Enär det i dylika fall endast är fråga om yttringar af folkens närmande till hvarandra i kulturlifvet, synes Finlands regering eller vederbörande organisation böra vara berättigad att till konferenser af ifrågavarande slag utse särskilda delegerade för detta land.

Enligt förslaget komme Finland icke att hafva egen representation i utlandet. De ryska konsulerna borde förty likasom härintills betjäna jämväl finska medborgare enligt af den ryska regeringen fastställda instruktioner. Emellertid har det redan länge inom finska handels- och industriellakretsar framstått såsom synnerligen önskvärt, att Finland å utrikes orter, som i detta afseende äro af större betydelse, egde egna handelsombudsmän. Likaledes vore det enligt Kommitténs mening af betydelse för den finska handels-sjöfartens befrämjande, om Finlands regering, som ju närmast känner denna sjöfarts betingelser och behof, blefve i tillfälle att genom särskilda, af den ryska regeringen godkända kompletterande instruktioner trygga det behöriga bevakandet af finska sjöfarandes intressen å utrikes ort. Då tillgodoseendet af dessa önskningsmål icke kan för Ryssland medföra några olägenheter, hafva bestämmelser härom intagits i förslaget.

7 §.

Enär Rysslands utrikesministerium jämte detsamma underlydande ambassader och konsulat hafva att handlägga äfven Finland rörande angelägenheter och i förekommande fall egna omsorg åt detta lands och finska medborgares intressen, är det tillbörligt att Finland, utöfver stadgade kon-

8 §.

sulatafgifter, som af sjöfarande erläggas, lämnar bidrag till bestridande af utrikesministeriets budget. En skälig grund för sådant bidrags beräkning är enligt Kommitténs uppfattning förhållandet mellan folkmängden i Finland och i Ryssland.

9 §.

Till utrikes ärenden hör även frågan om främmande staters i Finland anställda konsuler. För att icke dessa, på grund af instruktioner, utfärdade af deras egna regeringar, må kunna vidtaga åtgärder, som böra vara finska myndigheters förbehållna, har i förslaget stadgats, att de utöfva de konsuler vanligen tillkommande rättigheter. Frågan om rättigheten att utse konsuler på orter i Finland har vanligen ordnats genom konsularkonventioner, som afslutats af Rysslands regering och i hvilka en allmän rätt att anställa konsuler medgifvits, men de kontraherande makterna förbehållit sig rätt att undantaga vissa orter. Sådana konventioner skulle enligt 5 § framdeles erfordra den finska regeringens godkännande. Hvad åter meddelandet af exequatur beträffar, så måste detta, då det innebär utfärdande af ett aktstycke, som skall lända Finlands myndigheter och invånare till efterrättelse, betraktas såsom en finsk angelägenhet. Så har äfven tidigare under tider, då Finlands rätt varit erkänd, skett. Sedan utländskt sändebud underrättat utrikesministern, att en konsul, vicekonsul eller konsularagent blifvit utsedd att i Finland funktionera, har utrikesministern meddelat detta åt ministerstatssekreteraren för Finland med anhållan, att denne ville, i händelse hinder från finsk myndighets sida icke mötte anställningen, hos monarken utverka befallning om den anställdes erkännande i Finland.

III. Ryska institutioner och ryska medborgare i Finland.

Af Finlands rättsliga ställning, sådan den år 1809 fastställdes, följer bl. a., på sätt jämväl i 2 § af förslaget är sagdt, såsom allmän regel, att all offentlig myndighet i Finland bör utöfvas genom finska ämbetsverk och institutioner, som bero endast af finsk lag. Då likväl denna regel är un-

derkastad vissa undantag, är det nödvändigt att de icke finska inrättningar af offentligt rättslig natur, som i Finland kunna utöfva verksamhet, uppräknas i lagen, med angifvande tillika i hvilka afseenden de äro underkastade annan än finsk lag samt af de villkor, under hvilka den ryska statsmakten kan i Finland upprätta andra offentliga institutioner än de här redan befintliga.

Den grekisk-katolska kyrkans i Finland angelägenheter äro ordnade dels genom sagda kyrkas egna, af den finska lagstiftningen oberoende lagar, dels genom särskilda finska, i administrativ väg tillkomna författningar; af hvilka de viktigaste äro tvenne förordningar af den 17 december 1905, innehållande, bland annat, bestämmingar om kyrkoförsamlingssammanträden samt särskilda stadganden rörande de grekisk-katolska församlingarna i Finland äfvensom tvenne förordningar af den 5 mars 1883, angående prästerskapet och kyrkorna samt barnaundervisningen. Förevarande förslag afser icke någon förändring af berörda ordning, utan fastslår blott grundsatsen, att den grekisk-katolska kyrkan i Finland med afseende å sina andliga angelägenheter intager en af finska myndigheter och finsk lagstiftning oberoende ställning.

10 §.

I det föregående har redan antydts, att Rysslands hufvudsakliga intresse af Finlands förening med detta land består i möjligheten att till rikets försvar här utveckla sin militära makt. Härför erfordras dock enligt Kommitténs uppfattning under fredstid ej mer, än att fästningar, där sådana redan finnas eller framdeles för ryska krigsmaktens räkning inrättas, kunna hållas besatta af ryska trupper och att den ryska flottan kan begagna sig af härvarande krigshamnar eller att för dess behof här kunna anläggas nya hamnar. De åtgärder med afseende å expropriation af mark för anläggande af nya fästningar eller krigshamnar, som kunde finnas nödiga, borde själfallet likasom härintills vidtagas af Finlands regering och enligt detta lands lagar.

11 och 13 §§.

Jämlikt förordningen af den 6/18 februari 1816 af dömas brott, som personer, hörande till den i Finland förlagda ryska

militären, begått mot finska medborgare, enligt rysk lag af rysk krigsdomstol, äfven om brottet skett utom tjänsten. Däremot äro sådana personer såsom svarande i civila tvister med finska medborgare i princip underkastade finsk domstol. Kommittén har ansett sakenligt, att dessa grundsatser fortfarande bibehållas.

12 §. Af gammalt åligger det i Finland befolkningen att sörja för inkvartering af trupper. Enligt reglementet af den 19 januari 1876 och förordningen af den 18 januari 1882 innebär inkvarteringstungan på landsbyggden skyldighet för innehafvare af mantalsatt lägenhet att lämna å orten förlagd militär husrum jämte särskilda förnödenheter. Härför erlägges af finska statsmedel ersättning, dock ej under krigstid och vid lägermöten, ej heller för genomtagande trupper. Från sagda skyldighet är ett flertal lägenheter befriadt. I stad ombesörjes inkvartering af kommunen. Statsverkets utgifter för inkvartering af ryska trupper godtgöras detta af ryska riksskattkammaren, då frågan är om längre tid.

Förutom skyldighet att mottaga inkvartering af militär åligger det enligt förenämnda reglemente innehafvare af mantalsatt lägenhet med särskilda undantag att skjutsa till genomtagande trupper hörande öfverbefäl, civila tjänstemän med flere och i brådskande fall jämväl manskapet samt att fortskaffa trossen. Härför godtgör finska statsverket lägenhetsinnehafvarena vanlig skjutslega och väntepenningar.

Då det är af vikt för de ryska trupperna att fortfarande i Finland åtnjuta rätt till inkvartering och transportskjuts, har i 12 § intagits ett stadgande, som garanterar sagda rätt. Enligt samma paragraf skulle den i Finland förlagda ryska militären, sedan lagstiftning angående utskrifning af hästar och fartyg för krigsbehof, hvarom fråga vid särskilda tillfällen väckts, här kommit till stånd, jämväl i sådant afseende åtnjuta enahanda förmåner som den finska. Att tillgodonjutandet af dessa förmåner bör ske med tillämpning af finsk lag och genom förmedling af finska myndigheter följer väl af de allmänna grunder, som tidigare anförts, men bör till förekommande af osäkerhet uttryckligen i lagen föreskrifvas.

Oafsedt den grekisk-katolska kyrkan med dess försam- 14, 17—1985.
lingar och den ryska militären finnas för närvarande i Finland några ryska offentliga inrättningar, nämligen det redan på 1850-talet här anlagda telegrafverket samt ett af ryska finansministeriet såsom en afdelning af riksränteriet inrättadt kontor för utbetalande af löner åt här förlagd rysk militär samt för andra penningtransaktioner, hvarutom här upprätthållits ett filialkontor af ryska riksbanken. Sådana inrättningars rätt att i landet utöfva sin verksamhet borde enligt Kommitténs mening tryggas genom uttryckliga stadganden i förevarande lag och, då finsk rätt uppställer den regeln, att offentlig myndighet i Finland skall utöfvas af finska myndigheter, bör för upprättande i Finland af andra ryska offentliga inrättningar utverkas särskildt tillstånd i den ordning finsk lag stadgar.

Utom det ryska telegrafverket finnes, såsom känt, äfven ett för finska statsjärnvägarnas behof inrättadt telegrafverk, hvilket enligt ett särskildt, med det ryska telegrafverket träffadt aftal befordrar jämväl privata telegram. Då det ryska telegrafverket, hvilket ursprungligen tillkommit för militära ändamål, icke bör äga något rättsligt monopol på förmedlande af telegrafkorrespondens i Finland, bör dess tillvaro ej heller utgöra hinder för den finska järnvägstelegrafens utvecklande till ett allmänt telegrafverk, i hvilket fall det ryska verket blefve öfverflödigt, eller för inrättande af nya finska telegrafledningar.

Stadgandet att de vid ryska offentliga inrättningar i Finland anställda personer i sin tjänsteverksamhet underlyda rysk lag och styrelse, öfverensstämmer med allmänna rättsgrundsatser rörande offentliga myndigheter, som utöfva sin verksamhet utom eget lands gränser. Utom sin tjänsteverksamhet vore ifrågavarande personer däremot enligt samma grundsatser underkastade finsk lag.

Ehuru lotsverket i Finland alltsedan dess inrättande varit ett finskt verk, har till dess åligganden hört att betjäna äfven den ryska krigsflottan. Utan något verkligt skäl meddelades den 13/26 februari 1912, såsom ett led i den då rådande för- 15 §.

ryskningspolitiken, ett förordnande, enligt hvilket sagda institution underordnades ryska marinministeriet.

I enlighet med de i manifestet af den 7/20 mars detta år meddelade bestämmelser kommer lotsverket i Finland att omedelbart efter krigets afslutande åter organiseras såsom ett uteslutande finskt verk. Då emellertid Ryssland bör äga möjlighet att här utveckla sina sjöstridskrafter, hafva i 15 § intagits stadganden för tryggande af den ryska krigsflottans manövrering i de finska farvattnen. I detta afseende har det finska lotsverket städse ansetts böra efter sin förmåga tillmötesgå marinministeriets önskningsar i fråga om vidtagande af sådana åtgärder i farlederna, som ministeriet kunde anse för krigsflottans behof nödiga. Jämte det denna grundsats uttalats i lagförslaget, har i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en i reglementet för lots- och fyrstaterna af den 9 maj 1870 ingående bestämning föreslagits, att öppnande af nya eller förändring af gamla farleder med flere dylika åtgärder fortfarande borde blifva beroende af den ryska regeringens godkännande. Då sagda regering härutöver ännu förbehållits rätt att i krigstid omedelbart förordna om de åtgärder, som med hänsyn till lotsplatser fyrar och farleder af kriget påkallas, synes de kraf till fulla tillgodosedda, som från synpunkten af Rysslands yttre säkerhet kunna ställas på det finska lotsverket.

16 §. I förordningen af den 15 april 1889, angående enskilda järnvägar för allmän samfärdsel, är stadgadt, att monarken i händelse af krigsfara eger förordna, att dylik järnväg skall mot ersättning begagnas uteslutande för statens räkning och driften, om så nödigt finnes, handhafvas af personer, som äro i statens tjänst anställda. Vid beviljande af koncessioner för uppställande af telefonledningar har Senaten, med stöd af kungörelsen af den 23 december 1886, fastställt särskilda villkor i militärväsendets intresse, bland andra, att ledningen i händelse af mobilisation skall, om så påfordras, öfverlämnas till militärens uteslutande disposition. Den synpunkt, som sålunda gjort sig gällande beträffande innehafvares af privata järnvägar och telefonledningar skyldighet att be-

tjäna försvarsväsendet och hvilken sakenligt borde tillämpas äfven i fråga om privata telegrafledningar, i händelse sådana framdeles skulle uppstå, har synts Kommittén vara af den betydelse, att genom ett särskildt stadgande i den tillärnade lagen garanti borde skapas för att enahanda förfarande äfven framgent komme att iakttagas, och att de uti ifrågavarande afseende af den finska regeringen meddelade bestämmingarna blefve lämpade efter riksförsvarets behof.

Förhållandet mellan Ryssland och Finland har haft till följd att ryska medborgare här åtnjutit särskilda rättigheter, hvilka icke tillkommit främmande staters undersåtar. Då enligt förslaget till ny Regeringsform för Finland finsk lag icke vidare komme att stadfästas af en gemensam innehafvare af regeringsmakten i Ryssland och regeringsmakten i Finland, kräfver Rysslands intresse, att de rättigheter, som här lagligen tillkomma ryska medborgare, icke skola kunna ensidigt genom finsk lagstiftning minskas eller upphävas. Med afseende härå har föreslagits, att stadganden angående sagda rättigheter för sin giltighet erfordra äfven den ryska regeringens godkännande. Samma bestämmning har af berörda anledning synts böra gälla äfven i fråga om de villkor, under hvilka ryska medborgare kunna förvärfva medborgarrätt i Finland.

20 §.

IV. Om den finska militären.

Af Finlands förening med Ryssland följer, att Finland 21 och 22 §§. bör i mån af sina krafter bidra till rikets försvar.

Enligt 1878 års finska värnepliktslag samt förordningen den 11 februari 1889 utgjordes Finlands krigsmakt i fredstid af aktiva trupper, högst femtusen sexhundra man, reserven, hvilken hufvudsakligen afsåg sagda truppers förstärkande till det för krig behöfliga antal, samt landtvärnet, bestående af alla dem, som utträdt från reserven. Denna organisation fortbestod till år 1901, då de finska trupperna upplöstes (gardes-skarpskyttebataljonen dock först år 1905).

Den år 1901 utfärdade värnepliktslagen, hvilken landtdagen hade förkastat, afsåg att göra slut på den lagbundna ordning, som därförinnan iakttagits i fråga om det finska militärväsendet. Till följd af sin mot grundlagarna stridande tillkomst kunde sagda lag icke vinna efterlefnad. Dess tillämpning blef äfven sedermera på Finlands ständers anhållan inställd i mars år 1905; och genom manifestet af den 22 oktober (4 november) samma år upphäfdes samma lag helt och hållet. Med landtdagens samtycke utbetalades sedermera för etthvert af åren 1905—1906 och 1907 till ryska riksskattkammaren ett bidrag af 10 miljoner mark för militära ändamål. Landtdagen motsåg att efter denna provisoriska åtgärd få emottaga proposition angående militärfrågans behöriga ordnande. Men i stället utfärdades år 1909 i administrativ väg ett manifest, som tillkännagaf, att frågan om finska medborgares värneplikt skulle afgöras i ordningen för den s. k. allmänna rikslagstiftningen. Tillika bestämdes, att bidrag till riksskattkammaren för åren 1908 och 1909 skulle utbetalas med sammanlagdt 20 miljoner mark, hvar efter bidraget enligt en samtidigt till landtdagen aflåten proposition skulle, så länge den personliga värneplikten ej toges i anspråk, årligen höjas med en miljon mark, tills beloppet uppgått till 20 miljoner mark för år; å landtdagen skulle endast ankomma att anvisa de för bidragets utbetalning erforderliga tillskottsmedel.

Ehuru sagda proposition icke af landtdagen godkändes, har ifrågavarande bidrag, som icke kunde lagligen fastställas utan landtdagens samtycke, likväl årligen uttagits. Konflikten utjämnades ej heller därigenom att bestämningarna i 1909 års manifest sedermera med stöd af den ryska lagen af den 17/30 juni 1910 upprepades i en af riksduman och riksrådet godkänd lag af den 11/24 januari 1912, ty denna kunde icke i Finland hafva kraft af lag.

Genom manifestet af den 7/20 mars detta år, hvilket upphäft berörda lag af år 1910 jämte alla på grund däraf utgifna författningar, har en utgångspunkt åter vunnits för militärfrågans i Finland lösning i öfverensstämmelse med

landets grundlagar. Enligt dessa böra stadgandena angående återupprättandet af finsk militär utfärdas i den för finsk lagstiftning gällande ordning. Då emellertid fastställandet af de förpliktelser, som åligga Finland med afseende å försvarsväsendet, berör jämväl rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland, böra de bestämmelser, af hvilka sagda förpliktelser väsentligen komme att bero, ingå uti ifrågavarande lag så att dessa icke kunde ensidigt genom finsk lag minskas. I öfverensstämmelse härmed hafva stadgandena i förslaget, att krigstjänst bör af finska medborgare fullgöras på grund af allmän värneplikt, angående storleken af den militära tunga Finland bör bära, om den finska krigsmaktens samverkan med ryska trupper och om den uppgift sagda krigsmakt har att fylla, affattats.

Ehuru sålunda krigstjänsten i Finland enligt Kommitténs uppfattning fortfarande borde grundas på allmän värneplikt, är härmed dock icke sagdt, att det system, som omfattats af 1878 års värnepliktslag, borde följas. Utom de rent militära synpunkterna böra nämligen härvid i landet rådande sociala och ekonomiska förhållanden tagas i betraktande. Det vore sålunda tänkbart, att en allsidig utredning af frågan skulle ådagalägga lämpligheten af ett efter förhållandena i Finland afpassadt milissystem med stående kader.

Detta invecklade spörsmål kan dock gifvetsvis icke lösas i detta sammanhang. Och då ju systemet för krigstjänsten i hög grad inverkar på frågan om truppnumerären, har denna icke kunnat i förslaget fixeras, utan endast den finansiella börda landet i försvarets intresse vore skyldigt att bära, angifvits. Såsom grund härför har Kommittén föreslagit förhållandet mellan folkmängden i Finland och Ryssland. En sålunda bestämd andel från Finlands sida i militärbördan kan ingalunda anses otillräcklig med hänsyn särskildt därtill, att detta land icke har något inflytande på utrikespolitiken, af hvilken krig och fred bero, och att dess intressen icke kunna antagas leda till krigiska konflikter med främmande makter.

Den finska krigsmakten komme i enlighet med förhållandenas natur att hafva en rent defensiv uppgift. På grund däraf kan Finland med fullt skäl göra anspråk på, att de finska truppernas uppgift, såsom i 1 mom. 22 § är sagdt, begränsas till att värna fäderneslandet och därigenom bidra äfven till ryska rikets försvar samt att dessa trupper ej utan Finlands landtdags samtycke föras utom landets gränser.

De till de finska trupperna hörande officerare och civila tjänstemän böra, i likhet med landets öfriga tjänstemän, enligt grundlagens bud vara finska medborgare. Då i händelse af krig militära hänsyn emellertid sannolikt skola kräfvä, att finska trupper operera tillsammans med större eller mindre ryska afdelningar, har såsom ett undantag från sagda princip i förslaget intagits ett stadgande om att sagda trupper i krig operera under gemensamt öfverbefäl med ryska trupper.

Stadgandet i förslagens 22 § 2 mom., enligt hvilket i regeln finsk lag skall tillämpas vid de finska trupperna äfven då de äro utom landet, öfverensstämmer med hvad som hittills gällt och enligt 2 mom. 11 § fortfarande komme att gälla beträffande den i Finland förlagda ryska militären.

V. Om åvägabringande af öfverensstämmande åtgärder i Ryssland och Finland.

23 och 24 §§.

Relationerna mellan Ryssland och Finland hafva tid efter annan framkallat behof att i lagstiftningsväg ordna angelägenheter, som beröra det inbördes förhållandet mellan medborgare eller myndigheter i hvartera landet. Detta har skett sålunda, att styrelseorganen i hvartera landet, med eller utan biträde af en rysk-finsk kommitté för ärendets beredning, utarbetat förslag till en lag eller förordning, hvilken i lika lydelse utfärdats i Ryssland och i Finland. Såsom resultat af denna på resiprocitetsprincipen grundade lagstiftning må nämnas förordningen af den 2 juni 1826,

angående rättegångsordningen uti mål, som röra förbrytelser, begånga af Finlands inbyggare uti Ryssland eller af ryska guvernementernas invånare i Finland, förordningen af den 6 november 1843, angående, bland annat, arf af löseghedom, som invånare i det ena landet efterlämnat i det andra, äfvensom, från det ekonomiska området, förordningarna angående handelsrelationerna mellan Ryssland och Finland.

Detta sätt att reglera frågorna har icke medfört svårighet. Däremot hafva försöken att i sådana fall tillämpa något slags rikslagstiftning redan på grund af denna lagstiftnings oförenlighet med Finlands grundlagar, utfallit olyckligt. Införandet i detta lands konstitution af en sådan lagstiftning kan icke heller förordas. Rikslagarna komme nämligen i själfva verket att stiftas af Ryssland ensamt. I följd häraf och med afseende å den vidtgående olikhet förhållandena i Finland förete i jämförelse med dem i Ryssland, komme Finlands intressen och behof icke att behörigen beaktas, utan landet att genom rikslagstiftningen kunna påtvingas stadganden, som vore för detsamma olämpliga och fördärfliga. Endast förstnämnda utväg kan därför här komma i betraktande. Om därvid öfverensstämmelse i besluten mellan båda ländernas lagstiftande organ ej ernås, kommer visserligen det afsedda resultatet ej till stånd. Men skadan häraf är mindre betydande än de faror, som rikslagstiftningen medför.

Äfven främdeles kommer utan tvifvel behof af öfverensstämmande lagar i särskilda ämnen att göra sig gällande. Såsom föremål för sådan lagstiftning kunna tänkas frågor om skydd för litterär och artistisk eganderätt samt för varumärken och fabriksstämplar, judiciella ärenden, som angå ryssar i Finland eller finnar i Ryssland, meddelande af handräckning i det ena landet åt myndighet i det andra, med flere frågor, som af suveräna stater pläga ordnas genom konventioner. Ehuru väl den slutliga lösningen äfven af dylika frågor, enligt hvad nyss anförts, måste ske i den för lagstiftningen i hvartera landet i allmänhet gällande ordning, är det dock enligt Kommitténs uppfattning af prak-

tisk betydelse, att en gemensam beredning af sådana ärenden finnes förutsedd i den tillämnade lagen angående rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland. Ännu oftare än beträffande frågor af berörda beskaffenhet komme med all sannolikhet behof af gemensam beredning att framträda i fråga om reglering af handelsförhållandena mellan Ryssland och Finland, samtrafiken mellan båda ländernas järnvägar samt det ena landets sjöfart inom det andra. Dessa synpunkter hafva föranlett bestämningarna i 23 och 24 §§ af förslaget.

26 §.

En fråga, som bör i sina grunddrag regleras redan här, är den om utleverering af brottslingar från Finland till Ryssland och tvärtom. Om en person inom sitt hemland begått brott och sedan tager sin tillflykt till det andra landet, bör han af myndigheterna i detta land, då yrkande därom göres af behörig myndighet i hans hemland, dit utlevereras. Något undantag för politiska förbrytare, såsom i fråga om från hvarandra oberoende stater är vanligt, kan på grund af rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland ej uppställas. I öfrigt måste de närmare bestämmelserna i frågan lämnas beroende af öfverenskommelse mellan de båda ländernas regeringar.

VI. *Finska institutioner i Ryssland.*

Liksom Ryssland på grund af förhållandet mellan detta land och Finland har åtskilliga institutioner af offentlig natur i Finland, har samma förhållande gifvit upphof åt finska offentliga inrättningar i Ryssland. Bland dessa nämnes i lagförslaget främst statssekretariatet för Finland jämte den med detsamma förenade passexpeditionen. Att dessa, såsom finska ämbetsverk, med afseende å sin organisation och verksamhet underlyda finsk lag, är utan vidare klart, liksom ock att de i sina yttre förhållanden äro underkastade Rysslands lagar.

28, 29—30 §§.

Stadgandena i 28 och 29 §§ af förslaget, hvilka angå förvaltningen af den finska statsverket tillhöriga järnvägs-

sträckan mellan Petrograd och rysk-finska gränsen samt Finlands Banks rätt att hålla kontor i Ryssland innebära, jämförda med bestämmelserna i 14 och 17 §§, uttryck för grundsatsen, att i fråga om Rysslands offentliga inrättningar i Finland och detta lands enahanda institutioner i Ryssland ömsesidig likställighet bör äga rum. Samma grundsats betingar äfven att upprättandet i Ryssland af andra finska offentliga inrättningar än berörda där förut existerande, i öfverensstämmelse med hvad i 18 § stadgas om nya ryska institutioner i Finland, göres beroende af särskilda tillstånd.

Enligt kungörelsen af den 9 december 1867, som utfärdades i anledning af byggandet af järnvägen mellan Riihimäki och Petrograd, underlyder också den inom Ryssland liggande delen af sagda bana finsk styrelse, men är dock underkastad enahanda villkor, som äro föreskrifna för enskilda järnvägar i Ryssland. Om ock sålunda kommunikationsministeriet i Ryssland eger utöfva kontroll öfver trafikeringen af sagda bandel och utfärda härför nödiga instruktioner, är emellertid den inre förvaltningen af densamma en finsk angelägenhet. Stadgande härom har intagits i förevarande paragraf.

I den för Ryssland gällande kriminella rättegångsordningen (art. 1074) stadgas, att rysk tjänsteman för tjänsteförbrytelse, begången inom Finland, är ansvarig enligt rysk lag inför rysk domstol. I finsk lagstiftning ingår icke något motsvarande uttryckligt stadgande angående tjänsteförbrytelse, som af finsk tjänsteman begåtts inom Ryssland, ehuru väl utfärdandet af ett sådant stadgande förutsattes i 2 mom. 3 § 1 kap. af Finlands strafflag. Visserligen har på grund af ofvan åberopade bestämning i kungörelsen af den 9 december 1867 påståtts, att sagda regel icke egde tillämpning å tjänstemän, som äro anställda vid bandelen Valkeasaari—Petrograd af finska statsjärnvägarna. Men med afseende å den rättsuppfattning, som redan före tillkomsten af nu gällande strafflag i förevarande fråga här var rådande och hvilken är såväl allmänt erkänd som uttryckligen uttalad

äfven i den ryska strafflagen, borde nu, då frågan i detta sammanhang föreligger till afgörande, dessa tjänstemäns ställning regleras enligt nämnda rättsprincip. Denna princip bör tillämpas på alla finska tjänstemän i Ryssland och därför finna uttryck i ett allmänt stadgande angående deras tjänsteverksamhet. Ett sådant stadgande är intaget i 31 §.

32 och 34 §§.

Såsom ofvan framhållits, är det enligt Kommitténs uppfattning af nöden, att ministerstatssekreterärbetet äfven efter den förestående nyregleringen af Finlands förhållande till Ryssland upprätthålles, ehuru väl dess innehafvares uppgift enligt förevarande förslag i viss mån blefve en annan än den tidigare varit. Likaså måste det förutsättas, att Ryssland, också efter det generalguvernörsämbetet upphört att finnas till, kommer att låta representera sig i Finland genom en särskild högre ämbetsman, såsom tidigare antydts. Ifrågavarande funktionärer komme att förmedla kommunikationen mellan Rysslands och Finlands regeringar och myndigheter, såvidt icke denna, såsom jämväl härförinnan i fråga om en del verkställighetsåtgärder på grund af de därom år 1826 utfärdade och sedermera i vissa afseenden ändrade bestämmingarna varit vanligt, lämpligen kan ske genom direkt skriftväxling mellan myndigheter i hvartera landet.

VII. Slutstadgande.

35 § 2 mom.

Den lag, hvarigenom föreningen mellan Ryssland och Finland ånyo regleras och fastställs, bör själfklart i båda landen erhålla helgden af grundlag. Vid dess tillkomst måste förty af hvartera landets lagstiftande organ den ordning iakttagas, som där gäller för stiftande af sådan lag. Af sagda lags uppgift att utgöra grunden för rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland följer jämväl, att densamma icke bör kunna ändras eller upphävas genom ensidig åtgärd i någotdera landet, utan endast genom samstämmigt beslut af den lagstiftande maktens organ i båda länderna och i hvartera landet i den ordning, som för ändring af grundlag för tiden där är gällande.

Huru stadgandena i förevarande lag än må formuleras, är det icke uteslutet, att mellan folkrepresentationerna eller regeringarna i Ryssland och Finland meningsskiljaktighet kan uppstå angående innebörden af något stadgande däri. Vål kan man hoppas, att i de flesta fall en dylik differens skall kunna utjämnas genom personligt meningsutbyte mellan representanter för hvartdera landet. Då emellertid erfarenheten visat att vid sådana konflikter den svagares rätt icke alltid respekteras, vore det för Finland af synnerlig vikt, om möjligast betryggande garantier för ett opartiskt afgörande af tilläfsventyrs uppkommande tvistefrågor kunde erhållas. En sådan garanti föreläge, om dylika frågor kunde hänskjutas till afgörande af den i Haag enligt den därstädes år 1899 mellan ett flertal makter afslutade konventionen angående fredlig lösning af mellanfolkliga tvister inrättade permanenta skiljedomsstolen. Vål afser sagda konvention, liksom ock den senare år 1907 i ämnet afslutade öfverenskomsten, omedelbart endast biläggande af tvister mellan suveräna stater, äfven sådana, som icke biträdt konventionen. Likväl har redan en betydande opinion framträdt för utsträckande af skiljedomsförfarandet också till konflikter mellan ett land med mer eller mindre vidsträckt autonomi och den suveräna stat, med hvilken detta land är förenadt. De sträfvanden till förbättrande av de små nationernas politiska ställning, som i sammanhang med det pågående världskriget med sådan styrka gjort sig gällande, skola väl äfven bidraga till en utsträckt tillämpning af skiljedomsförfarandet. Och i hvarje fall måste hindren för tillämpningen af ett sådant förfarande på tvistigheter mellan Ryssland och Finland försvinna, om Ryssland själf därtill samtycker. Kommittén har därför föreslagit, det uppkommen meningsolikhet skulle, därest den icke kunde genom direkta förhandlingar utjämnas, hänskjutas till afgörande af den internationella skiljedomsstolen i Haag.

Förslag **till Regeringsform för Finland.**

I. Allmänna stadganden.

1 §.

Finland är en republik, hvars konstitution är fastställd genom denna regeringsform och landets öfriga grundlagar.

Angående rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland stadgas i en särskild grundlag.

2 §.

Den lagstiftande makten utöfvas af landtdagen i förening med republikens president.

Verkställande makten är uppdragen åt presidenten och statsrådet, hvilket består af en statsminister och nödigt antal ministrar.

Domaremakten utöfvas af oberoende domstolar, i högsta instans af högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen.

3 §.

Medborgarrätt i Finland tillkommer enhvar, som är född af finska föräldrar, så ock utländsk kvinna, hvilken ingått giftermål med finsk man.

Utlänning kan antagas till finsk medborgare under de villkor och i den ordning, som i lag särskildt stadgas.

4 §.

Finlands område förblir sådant det för närvarande är; dess gränser kunna icke ändras annorlunda än på grund af särskild lag.

II. Lagstiftningen.

5 §.

Rätt att väcka förslag om stiftande af ny lag samt om ändring, förklaring eller upphäfvande af bestående lag tillkommer presidenten äfvensom landtdagen.

Presidentens rätt till initiativ i lagstiftningen utöfvas genom aflåtande af proposition med lagförslag till landtdagen. Förslag till propositioner uppgöras af statsrådet. Öfver sådant förslag skall utlåtande inhemtas, då frågan hör till grundlagarnas eller civil- eller strafflagstiftningens område, af högsta domstolen, men då den angår förvaltningen, af högsta förvaltningsdomstolen.

Om landtdagens rätt till initiativ och om behandlingen af lagstiftningsfrågor i landtdagen är stadgad i landtdagsordningen.

6 §.

Sedan lag af landtdagen antagits, öfverlämnas den i afseende å stadfästelse till presidenten, som däröfver inhemtar utlåtande af statsrådet samt enligt de i 5 § stadgade grunder af högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen.

Lagen skall stadfästas i den lydelse, hvori den af landtdagen antagits. Varder lagen ej af presidenten stadfäst, blir den dock gällande utan stadfästelse i följande fall:

då fråga är om annan lag än grundlag eller ock om ny skatt och landtdagen efter nya val ånyo godkänt lagförslaget med två tredjedelar af de afgifna rösterna;

då frågan gäller grundlag och förslaget antingen förklaras brådskande samt därpå och jämväl efter nya val godkänts med två tredjedelar af de afgifna rösterna, eller ock lämnats hvilande öfver nya val och därefter godkänts med minst två tredjedelar af de afgifna rösterna samt, sedan ytterligare nya val ägt rum, ånyo godkänts med minst samma röstetal.

I öfriga fall skall lag, som icke blifvit stadfäst, anses hafva förfallit.

7 §.

I inledningen till hvarje lag skall angifvas, att lagen tillkommit i enlighet med landtdagens beslut. Lagen bör, vare sig den stadfästes eller blir gällande utan stadfästelse, underskrifvas af presidenten och kontrasigneras af vederbörande minister, hvarefter den af statsrådet i Finlands författningssamling kungöres.

8 §.

Angående stiftande och ändring af kyrkolag gälla särskilda stadganden.

9 §.

Om beredning och stiftande af öfverensstämmande lagar för Ryssland och Finland, så ock om utfärdande af stadganden angående ryska medborgares rättigheter i Finland samt de villkor, under hvilka ryska medborgare kunna förvärfva medborgarrätt i Finland, stadgas i lagen om rättsförhållandet mellan Ryssland och Finland.

10 §.

Angående presidentens rätt att utan landtdagens medverkan utfärda förordningar i särskilda ämnen stadgas i 15 §.

III. Styrelse och förvaltning.

11 §.

Presidenten utses af Finlands folk genom omedelbara val för en tid af fem år. Valrätt tillkommer härvid enhvar, som är berättigad att deltaga i landtdagsmannaval; och hafva alla lika rösträtt. Den, som erhållit de flesta rösterna, skall anses vald.

Valet förrättas den 15 januari i den ordning, som stadgas i särskild lag.

(Finlands president utses för en tid af fem år.

Då president skall utses, väljas först tvåhundra elektor. Angående valrätt och valbarhet vid sådant val samt sättet och ordningen för valet gäller hvad om val till landtdagen är stadgadt. Dock må landtdagsman ej väljas till elektor.

Val af elektor. förrättas den 15 januari, och den 15 därpåföljande mars sammanträda elektorerna under statsministerns ordförandeskap för val af president. Om vid valet, som sker med slutna sedlar, någon erhåller mer än hälften af de afgifna rösterna, är han vald. I annat fall anställes omedelbart nytt val mellan de tre, som erhållit de flesta rösterna, och om icke heller då någon får absolut flertal, emellan de två, som därvid fått de högsta röstetalen.)

12 §.

Vid tillträdandet af sin befattning, hvilket skall äga rum den 15 april, afgifver presidenten en högtidlig försäkran att vidmakthålla Finlands konstitution och lagar. Denna försäkran afgifves inför landtdagen eller, om landtdagen ej är samlad, vid gemensamt sammanträde af statsrådet, högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen med statsministern såsom ordförande.

13 §.

Vid tillfälligt förfall för presidenten utöfvas hans befogenheter af statsministern; men varar förfallet en längre tid (utöfver sex månader), skall val af ny president för den återstående ämbetstiden så snart som möjligt anställas.

(13 a §.

Presidenten biträdes af ett kansli, hvars tjänstemän af honom utnämnas och entledigas.)

14 §.

Å presidenten ankommer:

a) att utfärda kallelse till lagtima landtdag årligen och till urtima landtdag vid behof;

- b) att förordna om anställande af landtdagsmannaval;
- c) att öppna och avsluta landtdag; samt
- d) att förordna om nya val och upplösa landtdagen.

15 §. (Ändrad.)

Presidenten tillkommer rätt att, så vidt icke i denna regeringsform annorlunda stadgas eller sådan rätt åt annan myndighet uppdragits, utan landtdagens medverkan utfärda förordningar i ämnen, som förut äro ordnade genom administrativa stadganden, så ock förordningar, med närmare bestämmelser om lagarnas verkställande, om förvaltningen af kronans egendom samt om förvaltande ämbetsverks och allmänna inrättningars organisation och verksamhet. I förordning må dock ej upptagas stadgande, som innebure ändring af lag.

Förordningar utfärdas och kungöras såsom om lagar i 7 § är stadgadt.

16 §.

Presidenten kan i enskilda fall, efter att hafva inhämtat utlåtande af högsta domstolen, genom beviljande af nåd upphäfva eller förmildra straff. Angående benådning af styrelseledamot lände likväl till efterrättelse hvad därom är särskildt stadgadt. Allmän benådning må ej beviljas annorlunda än genom särskild lag.

Presidenten äger ock bevilja eftergift från lagens stadganden i de fall, då sådan dispensrätt är i lag medgifven.

17 §.

Presidenten tillkommer under fredstid högsta befälet öfver Finlands krigsmakt.

18 §.

Presidenten äger bevilja utlänning finsk medborgarrätt samt lösa från finskt medborgarskap.

19 §.

Presidenten utöfvar inseende öfver landets förvaltning samt kan för sådant ändamål af chefer eller styrelser för ämbetsverk och allmänna inrättningar infordra upplysningar äfvensom anställa inspektioner.

Finner presidenten, i anledning af hvad sålunda inhämtats, erinringar eller föreskrifter påkallade, delgifve det statsrådet i afseende å vidtagande af erforderlig åtgärd.

I utomordentliga fall, då skyndsam åtgärd för den allmänna ordningens upprätthållande är af nöden, må presidenten därom omedelbart utfärda befallning till landshöfdningen i länet; underrättade dock tillika statsrådet härom.

20 §.

Angående framställningar af Finlands regering till den ryska regeringen besluter presidenten i statsrådet. Sådan framställning, så ock meddelande till myndighet i Ryssland eller främmande land, delgifves genom skrifvelse från presidenten. Denne mottager jämväl från Rysslands regering eller rysk eller främmande myndighet inkommande framställningar och meddelanden.

21 §.

Då fördrag, som af Rysslands regering afslutas med främmande makt, erfordrar den finska regeringens godkännande, afgöres ärendet af presidenten i statsrådet. Å presidenten ankommer ock att förordna om kungörandet af sådant fördrag.

Presidenten utser på regeringens vägnar ombud för Finland till sådana internationella konferenser, som icke sammanträda för afslutande af fördrag med främmande makt, äfvensom handelsombudsmän å utrikes orter och ombudsmän i Ryssland.

22 §.

Beslut, som angå lagstiftningsfrågor, utfärdandet af förordningar, de viktigaste utnämningar eller andra synnerli-

gen viktiga ärenden, fattas af presidenten i statsrådet på föredragning af den minister, till hvars departement ärendet hör. Andra å presidenten ankommande ärenden föredragas för honom af vederbörande minister jämte (i närvaro af) en annan medlem af statsrådet, efter det frågan för afgifvande af utlåtande därstädes handlagts.

Presidentens beslut skola, för att blifva gällande, underskrifvas af presidenten och kontrasigneras af den minister, som föredragit ärendet. Hvad här är sagdt äger likväl icke tillämpning å de i 19 § omnämnda ärenden.

Om föredragningen af vissa militära ärenden samt om kontrasignation af presidentens beslut i sådana ärenden stadgas särskildt.

23 §.

För riktigheten af expedition, genom hvilken presidentens beslut utfärdas, ansvarar den minister, som kontrasignerat beslutet.

Skulle så hända, att presidentens beslut enligt ministerns mening stode i strid med landets konstitution, är denne berättigad och pliktig att vägra kontrasignation. Finner ministern beslutet eljest vara lagstridigt, anmäla sin mening för statsrådet, som därefter förfar såsom i 2 mom. 31 § är sagdt.

24 §.

Till medlemmar af statsrådet kallar presidenten finska medborgare, som åtnjuta landtdagens förtroende. (Den minister, till hvars handläggning ärenden rörande justitieförvaltningen höra, samt två af de andra ministrarna skola vara lagfarna.)

I statsrådet skall ock finnas en prokurator, som bör äga framstående insikt i rättsväsendet. Prokuratorn biträdes af en adjoint, hvilken vid behof företräder honom.

25 §.

Statsrådet omfattar det antal departement, som för de till de särskilda förvaltningsgrenarna hörande ärendena erfordras.

Departementens antal och allmänna verksamhetsområde fastställas genom lag, men närmare stadganden angående ärendenas fördelning mellan departementen samt om statsrådets organisation i öfrigt utfärdas genom förordning.

26 §.

Ordförande i statsrådet är, då presidenten icke är närvarande, statsministern och vid förfall för denne den främste närvarande ledamoten.

Statsrådets departement förestås etthvert af en minister.

27 §.

De på statsrådet ankommande ärenden behandlas vid allmänt sammanträde, så vidt ej afgörandet af vissa slags ärenden genom förordning uppdragits åt en minister i egenskap af chef för ett departement.

Statsrådet är beslutfördt med fem medlemmar.

28 §.

Å statsrådet ankommer:

- a) att till verkställighet befordra presidentens beslut;
- b) att bevilja dispens från föreskrifna kunskapsprof för kompetens till tjänster i förvaltningen; samt
- c) att afgöra de öfriga styrelse- och förvaltningsärenden, som icke förbehållits presidenten eller uppdragits åt lägre myndighet.

I hvad mån ärenden rörande justitieförvaltningen, universitetet och militärväsendet äro från statsrådets handläggning undantagna framgår af särskilda stadganden.

29 §.

För statsrådets beslut ansvarar enhvar medlem, som deltagit i ärendets afgörande och ej till protokollet uttalat en från beslutet afvikande mening.

30 §.

De ärenden, som i statsrådet handläggas, skola hafva undergått beredning i vederbörande departement.

Det tillhör hvarje departement att öfvervaka förvaltningen inom sitt verksamhetsområde samt att vidtaga åtgärder för verkställigheten af lagar, förordningar och statsrådets beslut.

31 §.

Uppstår beträffande något ärende tvifvel, huruvida statsrådet är befogadt att däri slutligen besluta, skall frågan här om öfverlämnas till presidentens afgörande.

Skulle så inträffa, att något presidentens beslut, som föreligger till verkställighet af statsrådet, finnes strida mot lag, vare statsrådet skyldigt att, efter det prokuratorn däröfver afgifvit utlåtande, hos presidenten göra framställning om beslutets återkallande eller ändring med anmälan tillika, att det ej kan till verkställighet befordras.

32 §.

Prokuratorn åligger vaka däröfver, att myndigheter och tjänstemän följa lag samt fullgöra sina skyldigheter, så att icke någon må i sin lagliga rätt blifva lidande.

Det tillhör prokuratorn att utföra eller låta utföra åtal, som finnes påkalladt i sak, hvilken i sådant afseende af statsrådet, högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen till hans ämbetsåtgärd öfverlämnas eller hvari han själf finner sådan åtgärd erforderlig.

33 §.

Om statsrådet eller medlem däraf i ämbetets utöfning afviker från lag, åligger det prokuratorn att däremot göra föreställning och det lagstridiga tillika uppgifva. Lämnas föreställningen obeaktad, äger han inberätta saken till presidenten. Förordnar denne i anledning häraf om åtals väckande mot medlem af statsrådet, utföres åtalet af prokuratorn inför den särskilda domstol, som i 60 § af denna regeeringsform nämnes. Finner presidenten skäl till åtal ej föreligga, vare det dock prokuratorn obetaget att sådant utföra.

Skulle presidenten förfara lagstridigt i ämbetet, äger prokuratorn däremot göra föreställning, såsom ofvan är sagdt. Finner prokuratorn, att presidenten gjort sig skyldig till högförräderi eller landsförräderi, anmäla saken hos landtdagen och utföre, därest denna med tre fjärdedelar af de afgifna rösterna fattar beslut om åtals väckande, åtalet i högsta domstolen. Ej må i andra fall i anledning af ämbetsåtgärd af presidenten åtal äga rum.

34 §.

Prokuratorn bör för hvarje år såväl till presidenten som till landtdagen afgifva berättelse om sina ämbetsåtgärder och iakttagelser rörande lagarnas efterlefnad.

Det åligger prokuratorn att till presidenten afgifva äskade upplysningar och utlåtanden.

35 §.

Hos Rysslands regering företrädes Finland af en ministerstatssekreterare. Denne förmedlar framställningar och meddelanden mellan båda landens regeringar.

36 §.

För den allmänna förvaltningen skall Finland förblifva indeladt i län, härad och kommuner.

Angående ändring i länsindelningen stadgas genom förordning. Förändringar af den administrativa indelningen i öfrigt vidtagas genom beslut af statsrådet, såvidt ej i lag annorlunda stadgas.

37 §.

Länsförvaltningen ledes af landshöfdingen med biträde af föredragande tjänstemän.

Kommunernas förvaltning skall vara grundad på medborgerlig själfstyrelse, enligt hvad särskilda lagar härom stadga. Genom lag bestämmes ock på hvad sätt och i hvilken omfattning medborgerlig själfstyrelse skall tillämpas å större förvaltningsområden än kommunerna.

38 §.

Angående ämbetsverk, som för statsförvaltningens olika grenar finnas eller varda inrättade, gälla särskilda stadganden.

IV. Statshushållningen.

39 §.

Utan landtdagens samtycke må ej ny skatt påbjudas, ej heller må för viss tid beviljad skatt efter denna tids utgång uppbäras.

Angående skatt, jämväl tull, stadgas genom lag, för obeständ eller för viss tid. Detsamma gäller om ändring eller upphäfvande af tidigare införd skatt samt om allmänna besvär.

40 §. (Ändrad.)

Genom lag fastställas afgifter för statsmyndigheters tjänsteförrättningar och expeditioner, så ock allmänna grunder för de afgifter, som skola erläggas för anlitande af posten, järnvägar, kanaler, sjukhus, statens läroverk och andra allmänna statsinrättningar.

41 §.

Statsverkets inkomstgifvande egendom och affärsföretag skötas och begagnas enligt de allmänna grunder, hvilka fastställts genom lag.

42 §. (Ändrad.)

För upptagande af statslån erfordras landtdagens samtycke.

43 §.

Angående nya stater för ämbetsverk och allmänna inrättningar samt om ändring och upphäfvande af tidigare fastställda stater, så ock om rätt till pension stadgas genom lag.

Nya extra pensioner och understöd må gifvas blott ur anslag, som af landtdagen därtill beviljats.

44 §.

Statsverkets inkomster och utgifter skola upptagas i ett årligt statsförslag, som fastställles genom lag.

Huruvida någon fond, som icke är afsedd för årliga statsbehof, skall från statsförslaget utelämnas, därom är särskildt stadgadt.

(44 a §.

Vid början af hvarje lagtima landtdag skall till landtdagen öfverlämnas en proposition med statsförslag för nästföljande kalenderår.)

45 §.

Från statsförslaget för visst år må ej utelämnas skatt eller annan inkomst, som, enligt det året gällande lag eller förordning, skall erläggas.

(Förslag, som afser påbudande af ny skatt eller ändring af bestående skatt eller fortsatt utgörande af någon för viss tid beviljad skatt eller upptagande af statslån, skall, om ock i statsförslagens beräkningar inbegripet, å landtdagen handläggas såsom ett särskildt ärende.)

46 §. (Ändrad.)

För statslån utfäst ränta och amortering samt öfriga på någon statsverkets förpliktelse grundade anslag, så ock andra utgifter, som enligt någon under finansåret gällande lag böra bestridas, skola oförminskad, i statsförslaget upptagas. I statsförslaget skall äfven upptagas ett förslagsanslag för sådana utgifter, som grunda sig på lag eller förordning, men ej äro i statsförslaget såsom särskilda poster uppförda, så ock ett erforderligt anslagsbelopp till regeringens förfogande för oförutsedda behof.

Öfriga i statsförslaget ingående utgiftsposter underligga landtdagens pröfning och beslut för ett finansår i sänder.

Anslag, som landtdagen beslutit i anledning af något vid landtdagen väckt initiativ, upptages i statsförslaget såsom villkorligt.

47 §.

Det af landtdagen antagna statsförslaget skall stadfästas och till iakttagande kungöras såsom lag.

Skulle så hända, att statsförslaget ej komme till stånd före ingången af det år, hvarunder det borde gälla, skall be- myndigande hos landtdagen utverkas att fortfarande provi- soriskt uppbära inkomster och erlägga utgifter, som eljest skulle upphöra.

48 §.

Statsförslaget skall noggrant iakttagas. Där i upptagna anslag må ej öfverskridas eller från ett finansår till ett annat öfverföras, med mindre anvisning därom ingår i statsförsla- get, ej heller må öfverföring af anslag från en af landtdagen särskildt för sig godkänd del af statsförslaget till annan del där af ega rum.

Befinnes ändringar i stadfäst statsförslag oundgängligen nödvändiga, skall till landtdagen öfverlämnas proposition om tillägg till statsförslaget.

49 §.

För granskning af statsverkets räkenskaper och bokslut skall finnas ett revisionsverk, hvilket äger utröna huruvida siffrorna äro riktiga samt inkomsterna och utgifterna lag- enliga, så ock om statsförslaget iakttagits.

Vid hvarje lägtima landtdag skola tillsättas fem stats- revisorer för att å landtdagens vägnar hafva tillsyn öfver statsförslagets iakttagande samt statsverkets tillstånd och förvaltning. Dessa revisorer, för hvilka instruktion faststäl- les af landtdagen och hvilka böra af vederbörande myndig- heter erhålla nödiga upplysningar och handlingar, skola ut- ses af landtdagens elektorerna genom proportionella val.

50 §.

Finland har eget mynt, om hvilket stadgas genom lag.

51 §.

Finlands Bank skall stå under landtdagens inseende och vård samt under ledning af fullmäktige, som af landtdagen utses.

Banken förvaltas enligt reglemente, som af landtdagen antagits och af presidenten stadfästs.

Om användningen af bankens vinstmedel för statsbehof bestämmer landtdagen.

52 §.

Föryttring eller förpantning af staten tillhöriga gods, skatter eller inkomstgifvande rättigheter, må ej äga rum, såframt ej landtdagen därtill bifallit.

Innehafvare af kronolägenhet, som har ständig besittningsrätt till lägenheten, vare likväl berättigad att köpa den till skatte, på sätt särskildt är stadgadt.

V. Domstolarna.

53 §.

Högsta domstolen äger utöfva högsta domsrätten i rättegångsmål, samt därjämte vaka öfver rättvisans handhavande af domare och exekutorer.

54 §.

Högsta domstolen består af en president och nödigt antal justitieråd.

De justitieförvaltningsärenden, som enligt särskilda stadganden tillhöra högsta domstolens handläggning, beredas i det departement af statsrådet, till hvilket ärenden rörande justitieförvaltningen äro hänfödda. Chefen för detta departement skall deltaga i deras handläggning i högsta domstolen.

Högsta domstolen är domför med fem medlemmar, därest ej i lag särskildt stadgats, att i afgörandet af visst slags ärende ett större antal medlemmar bör deltaga.

55 §.

Allmänna öfverrätter äro hofrätterna. I hvarje hofrätt skall finnas en president och nödigt antal ledamöter.

Hofrätt äger jämväl hafva uppsikt öfver underrätters och exekutiva myndigheters verksamhet.

56 §.

Om de allmänna underrätterna är stadgadt i lag.

57 §.

Högsta domsrätten i förvaltningsrättsliga besvärsmål utöfvas, med särskildt stadgade undantag, af högsta förvaltningsdomstol, hvilken jämväl äger vaka öfver lägre myndigheters förvaltningsrättsliga lagskipning.

58 §.

Högsta förvaltningsdomstolen består af en president och nödigt antal förvaltningsråd. Denna domstol är domför med fem medlemmar; dock kunna fyra döma, där minst tre äro om slutet ense.

59 §.

Högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen äga, då de finna ändring eller förklaring af lag eller förordning behöflig, ingå med framställning till presidenten om vidtagande af sådan lagstiftningsåtgärd.

(59 a §.

Angående handläggningen af brottmål, som utföras mot personer, hörande till militären, gälle hvad därom är särskildt stadgadt.)

60 §.

Åtal, som på grund af landtdagens beslut väckes mot medlem af statsrådet, prokuratorn eller ministerstatssekreteraren, för lagstridigt förfarande i ämbetets utöfning, handlägges af en särskild domstol. Denna består af presidenten i högsta domstolen, såsom ordförande, (och tolf af landtdagens elektorerna genom proportionella val för tre år i sänder utsedda ledamöter, af hvilka sex väljas bland landets i tjänst varande domare) och elfva ledamöter, nämligen presidenten i högsta förvaltningsdomstolen, presidenterna i samtliga hofrätter och en af universitetets juridiska fakultet för tre år vald professor i samma fakultet, samt sex andra ledamöter, hvilka jämte nödigt antal suppleanter utses af landtdagens

elektorer genom proportionella val för tre år i sänder. Är högsta domstolens, högsta förvaltningsdomstolens eller hof-rätts president hindrad att i förhandlingarna deltaga, inkallas i stället för honom den i tjänsten äldste ledamoten af samma domstol. Åklagare utses af landtdagens grundlagsutskott.

61 §.

Ej må tillfällig domstol tillsättas, ej heller finsk medborgare dömas af annan domstol än den, under hvilken han enligt landets lag hör.

VI. Finsk medborgares allmänna rättigheter.

62 §.

Finska medborgares allmänna rättigheter skola vara lika för alla oberoende af kön, trosbekännelse eller stånd.

63 §.

Hvarje finsk medborgare vare tillförsäkrad okränkbarhet till lif, ära, personlig frihet, välfärd och gods samt tryggad i åtnjutande af sina rättigheter enligt lag. Ej må intrång göras i finsk medborgares förvärfvade rättigheter.

64 §.

Finsk medborgare äger rätt att vistas i eget land, att här fritt välja boningsort och att färdas från en ort till en annan (samt att på lagstadgade villkor utöfva lofligt yrke).

65 §. (Ändrad).

Finska medborgare äga ordets frihet samt rättighet att utan hinder genom tryck utgifva skrift eller bildlig framställning, så ock rätt att utan föregående tillstånd sammankomma för öfverläggning i allmän angelägenhet eller i annat lofligt syfte samt att bilda föreningar för fullföljande af ändamål, som ej strida mot lag eller god sed.

Stadganden angående dessa rättigheters utöfning skola utfärdas genom lag.

66 §.

Finsk medborgare åtnjuter religionsfrihet, på sätt därom i lag är särskildt stadgadt.

67 §.

Brefhemligheten är okränkbar, så vidt ej i lag undantag stadgats.

68 §.

Finsk medborgare vare berättigad att hos domstol eller förvaltande myndighet i sin sak använda sitt finska eller svenska modersmål.

Stadganden angående landets domstols- och ämbetsspråk utfärdas genom lag.

(68 a §. Ny.

Hvarje finsk medborgare vare berättigad att förvärfva och besitta jord, af hvad natur den vara må, som kan öfvergå i enskild ägo.

Ägare af jord skall hafva orubblig äganderätt och fri dispositionsrätt öfver sin jord utan andra inskränkningar än de, som äro i lag stadgade.

Innehafvare med ständig besittningsrätt af kronolägenhet skall ock vara tryggad vid sin besittningsrätt till lägenheten på stadgade villkor.)

69 §.

Under krigstid kunna inskränkningar på grund af lag äga rum i finska medborgares allmänna rättigheter.

VII. Statstjänsterna.

70 §.

I finsk statstjänst kan med nedan nämnda undantag endast finsk medborgare anställas.

Befattningar af teknisk natur, lärareplats vid universitet eller annan högskola samt skollärartjänst i främmande språk må i fall af behof besättas jämväl med utlänningar.

71 §.

De allmänna grunderna för befordran till tjänster äro skicklighet, förtjänst, erfarenhet och bepröfvad medborgerlig dygd.

72 §. (Ändrad).

Presidenten utnämner:

a) statsministern och ledamöterna i statsrådet, prokuratorn och hans adjoint samt ministerstatssekreteraren;

b) presidenterna i högsta domstolen och i högsta förvaltningsdomstolen samt, på framställning af högsta domstolen, ledamöterna i sagda domstol och hofrätternas presidenter äfvensom, på högsta förvaltningsdomstolens framställning, ledamöterna i denna domstol;

c) cheferna för och medlemmarna af de centrala ämbetsverken samt landshöfdingarna på framställning af statsrådet;

d) tjänstemännen i presidentens kansli, så ock på framställning af vederbörande myndighet, föredragandena i statsrådet, högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen samt expeditionschefen vid statssekretariatet; äfvensom

e) öfriga tjänstemän, så vidt ej utnämningssrätten i fråga om vissa tjänster ombetrotts annan myndighet.

73 §.

Angående ordningen för besättande af tjänster vid universitetet och inom den evangelisk-lutherska kyrkan, af borgmästare- och rådmanstjänster i städerna samt tjänsterna i Finlands Bank äfvensom angående det militära befordringsväsendet gälla särskilda stadganden.

74 §. (Ändrad).

Ledamöter i hofrätt, häradshöfdingar, borgmästare och ordförande i ägodelningsrätterna utnämnas af högsta domstolen.

Enligt hvad därom är stadgadt besättas vissa tjänster:

a) vid rättegångsverken af högsta domstolen eller den öfverrätt, under hvilken tjänsten lyder; samt

b) vid förvaltningen och läroanstalterna af statsrådet, minister, länsstyrelse eller styrelsen för det ämbetsverk, hvar under tjänsten hör.

75 §.

De i 72 § punkten e) och 74 § berörda tjänster skola, sedan tjänsten anslagits ledig till ansökning, besättas på grund af förslag, på hvilket den myndighet, hos hvilken tjänsten ansökts uppfört de tre enligt fastställda grunder mest förtjänta af sökandena. Men skall tjänsteman utnämnas af den myndighet, hos hvilken tjänsten ansökts, upprättas ej förslag.

Utan hinder af hvad i 1 mom. är sagdt kunna likväl vissa tjänster i förvaltningen enligt särskilda stadganden besättas i annan ordning.

76 §.

Tjänsteman, som af presidenten utan förslag utnämns och ej tillhör justitiestaten, kan från tjänsten entledigas, när presidenten finner landets gagn fordra, att tjänsten åt annan anförtras. Den sålunda utan ansökan entledigade är berättigad att erhålla pension på grund af ålders- och tjänsteår; vare dock skyldig att annat likartadt ämbete mottaga, då sådant honom erbjudes.

Alla domare, tjänstemännen vid rättegångsverken samt de i 72 § nämnda andra tjänstemän, som utnämns på grund af förslag, åtnjuta rättigheten att icke annorlunda än efter laga ransakning och dom kunna förklaras sina ämbeten förlustiga; och må de ej heller utan eget begifvande till annan tjänst förflyttas. Lag samme vare beträffande öfriga i 73 och 74 §§ afsedda tjänster, för hvilka ifrågavarande rätt för närvarande är gällande.

(Nytt). Genom lag kan äfven för tjänstemän, som äro oafsättliga, stadgas skyldighet att afgå från tjänsten vid viss ålder; dock må detta ej tillämpas på den, som till tjänsten utnämns innan lagen utfärdades.

Angående de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma tjänstemän, då deras befattningar indragas; är särskildt stadgad.

77 §.

I all tjänsteverksamhet skall vid laga ansvar lag noggrant iakttagas.

Är det uppenbart att ett stadgande icke tillkommit i grundlagsenlig ordning, må det ej af domare eller annan tjänsteman tillämpas.

78 §.

Enhvar, som lidit rättskränkning eller skada genom lagstridig åtgärd eller försummelse af tjänsteman, vare berättigad att, på sätt särskildt är stadgadt, yrka tjänstemannens dömande till straff och skadeersättning.

Tjänsteman svarar för åtgärd, som han vidtagit eller hvartill han såsom medlem af kollegialt ämbetsverk bidragit. Äfven föredragande är ansvarig för hvad å hans föredragning beslutits, därest han ej till protokollet uttalat skiljaktig mening.

Huruvida och i hvad mån staten ansvarar för skada, som orsakats af tjänsteman, därom stadgas särskildt.

VIII. Undervisningsväsendet.

79 §.

Finlands universitet i landets hufvudstad skall bibehållas vid sin rätt till själfstyrelse. Universitetets högste styresman är kansler, hvilken äfven för presidenten föredrager sådana universitetet rörande ärenden, som bero af presidentens afgörande.

Nya stadganden angående grunderna för universitetets organisation utfärdas genom lag, men närmare bestämmelser beträffande universitetet genom förordning, sedan i hvarterda fallet universitetets konsistorium i saken afgifvit utlåtande.

80 §.

På statens bekostnad underhållas läroverk för högre allmän bildning. Grunderna för deras organisation bestämmas genom stadganden i lag.

81 §.

Om folkskoleväsendets organisation och kommunernas förpliktelser med afseende å folkskolors underhåll, äfvensom angående föräldrars skyldighet i fråga om barnens skolundervisning, stadgas genom lag.

82 §.

Undervisningsanstalter för tekniska yrken, jordbruket och dess binäringar, handel och sjöfart samt skön konst skola af staten upprätthållas eller ock, efter behof, med statsmedel understöddas.

83 §.

Angående finska medborgares rätt att i landet inrätta skolor och andra uppfostringsanstalter samt ordna undervisningen i dem stadgas genom lag.

Hemundervisning underligger icke tillsyn från myndighets sida.

IX. De kyrkliga samfunden.

84 §.

Den evangelisk-lutherska kyrkan är det finska folkets allmänna kyrka. Om denna kyrkas organisation och förvaltning är stadgad i dess kyrkolag.

Till tjänst vid domkapitel eller till sådan befattning, hvar till hör åliggande att meddela undervisning i den evangelisk-lutherska kyrkans lära, må ej bekännare af annan tros-lära förordnas.

85 §.

Angående den grekisk-katolska kyrkans i Finland borgerliga förhållanden är särskildt stadgad. Finlands lagstiftning hänför sig icke till denna kyrkas andliga angelägenheter.

86 §.

Bekännare af annan troslära än den evangelisk-lutherska och den grekisk-katolska äga rättighet att bilda församlin-

gar och utöfva sin religion, såvidt därvid icke något företages, som strider mot lag eller sedlighet.

87 §.

Hvarje finsk medborgare äger, enligt hvad därom är särskildt stadgadt, frihet att utträda från det trossamfund han tillhör, att öfvergå till annat trossamfund samt att gemensamt med andra bilda nytt trossamfund.

X. Krigsmakten.

88 §.

För fäderneslandets försvar är hvarje finsk medborgare värnepliktig.

Angående finsk medborgares krigstjänst samt om den finska militären stadgas genom lag. (Likväl har presidenten rätt att genom förordningar meddela närmare föreskrifter i ämnet).

89 §.

Skola finska trupper ställas på krigsfot, förordnar presidenten därom i statsrådet. Då sådant förordnande meddelats, vidtage statsrådet åtgärd om bestridande af däraf påkallade utgifter; och skall landtdagen, därest den ej är församlad, sammankallas för anvisande af erforderliga medel.

XI. Slutstadganden.

90 §.

Denna regeringsform skall till alla sina delar vara en tryggelig grundlag och kan icke ändras eller upphävas i annan ordning än angående grundlag i allmänhet är stadgadt.

Härigenom upphävas regeringsformen af den 21 augusti 1772 samt förenings- och säkerhetsakten af den 21 februari och 3 april 1789 äfvensom alla i andra lagar och författningar förekommande stadganden, som strida mot denna nya regeringsform.

1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910

1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920

1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930

1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940

1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950

